

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ Μ'

ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19. — Τηλ. 227-689

15 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1963

ΑΡΙΘ. 2

ΕΙΘΕ ΝΑ ΚΑΤΑΝΟΗΘΗ

Ἰπῆρξε πλήρες δραματικῶν γεγονότων τὸ διαρρεῦσαν ἔτος. Συχνότατα διεκυβεύθη κατ' αὐτὸ ἡ εἰρήνη τοῦ κόσμου. Καὶ μάλιστα κατὰ τοὺς τελευταίους τοῦ μῆνα, ὅτε εὑρέθησαν—διὰ τὴν Κούβαν—ἀπ' εὐθείας ἀντιμέτωποι οἱ δύο τόσον σκληρῶς ἀνταγωνιζόμενοι πυρηνικοὶ κολοσσοί.

*

Εὐτυχῶς ὁ Ρῶσος ἡγέτης εἶχε τὴν λογικὴν καὶ τὴν ἀναμφισβήτητον σωφροσύνην νὰ ὑποχωρήσῃ τὴν ἐσχάτην στιγμήν. Καὶ ἔκτοτε ἡ ψυχραιμότερα ἀντιμετώπισις τῆς ἐπαπειληθείσης καταστροφῆς τοῦ πολιτισμοῦ μας, καὶ ἡ ἐπίγνωσις ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μεταβληθῇ, μετὴν βίαν, ἡ σημερινὴ ὄψις τοῦ κόσμου, ὀδηγοῦν εἰς μίαν πληρεστέραν ἀμοιβαίαν κατανόησιν καὶ εἰς τὴν εἰρηνικὴν διευθέτησιν τῶν ὑφισταμένων διαφορῶν.

*

Βεβαίως ἡ κατάστασις πολὺ ἀπέχει ἀκόμη ἀπὸ τὴν παγίωσιν τῆς ὀμαλότητος καὶ τῆς εἰρήνης. Ἄλλ' ἄς εὐχηθῶμεν ὀλοψύχως, τὰ πρῶτα αὐτὰ βήματα νὰ ἐπακολουθήσουν ἄλλα σταθερότερα καὶ τολμηρότερα, πού θὰ παγιώσουν τὴν εἰρήνην τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν καταβασιζόμενον κόσμον.

*

Εἶναι τοῦτο βεβαίως δύσκολον. Διότι ὁ κομμουνισμὸς ἀποδεχθεὶς μίαν πορείαν ζωῆς ἀνευ Θεοῦ καὶ ὑψώσας τὸ λάβαρον τοῦ Ἀντιχριστοῦ, ὑποτάσσει τὸ πνεῦμα εἰς τὴν ὕλην. Καὶ ὑποβάλλει εἰς τὸ μυστήριο καὶ τὴν πνευματικὴν οὐσίαν τοῦ θείου κόσμου

φευγαλέας καὶ πεπερασμένας μορφάς. Οὐσιώδης ὅμως καὶ κύριος σκοπὸς τῆς ζωῆς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι ἡ προσπάθεια καὶ ἡ διαμάχη διὰ τὴν κατάκτησιν τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν, πού, συνεχιζομένη καὶ ἐντεινομένη, θὰ ὀδηγήσῃ ἀφεύκτως κάποιαν ἡμέραν τὴν ἀνθρωπότητα εἰς τὴν ἄβυσσον τοῦ ἀφανισμοῦ. Ἄλλὰ ὁ φωτισμὸς τῶν συνειδήσεων. Ἡ νοσταλγία τῆς τελειότητος. Ἡ κατὰ κτησις μιᾶς ἀνωτέρας ζωῆς, καὶ ἡ ἀναγέννησις καὶ ἡ μεταμόρφωσις τοῦ κόσμου. Καὶ τοῦτο θὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τῆς νίκης καὶ τοῦ θριάμβου τοῦ ἀγαθοῦ. Νίκης, τὴν ὁποίαν ἐγγυᾶται τὸ κήρυγμα τῆς ἀγάπης τοῦ Ἀρνίου, πού προσεφέρθη σφάγιον καὶ θυσία διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου.

*

Εἶθε νὰ γίνῃ τοῦτο συνειδητὸν τὸ ταχύτερον. Διότι τότε ὄχι μόνον θὰ ἐμπεδωθῇ ἐπὶ τῆς γῆς ἡ πολυπόθητος εἰρήνη. Ἄλλὰ καὶ διὰ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ σταυρωθέντος καὶ ἀναστάντος Χριστοῦ θὰ διανοιγοῦν εἰς τὸν ἄνθρωπον οἱ ὀρίζοντες τῆς αἰωνιότητος. Καὶ θὰ λυτρωθῇ οὗτος ὀριστικῶς ἀπὸ τὸ βάρος τῆς ἀδρανείας, ἀπὸ τὸν ζυγὸν τῆς ἀναγκαιότητος καὶ ἀπὸ τὸν φόβον τοῦ θανάτου.

*

Εἶναι πλάνη νὰ πιστεύεται, ὅτι τὸ Κράτος ἔχει τὴν δύναμιν, αὐτὸ καὶ μόνον, νὰ περιορίσῃ τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ κακοῦ εἰς τὸν κόσμον. Διότι τὰ μέσα τὰ ὁποῖα χρησιμοποιεῖ εἶναι δυνατὸν νὰ μεταβληθοῦν εὐκόλως εἰς κακόν. Ἡ δυναστεία τοῦ κακοῦ δὲν καταπολεμεῖται μετὴν βίαν καὶ μετὸν

ΕΟΡΤΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΙΕ'

ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ
ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφε καὶ συλλειτουργε τῆς ἡμῶν Μετριότητος Κύριε Χ ρ υ σ ό σ τ ο μ ε, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Τὴν χαρμόσυνον Ἑορτὴν τῆς ὑπερφυοῦς κατὰ σάρκα Γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος ἀγαλλομένη καρδίᾳ, παρὰ τὴν στυγνότητα τῶν καιρῶν καὶ τὴν ἐκ ταύτης γενικωτέραν ἐν τῷ κόσμῳ συνοχὴν καὶ ἀπορίαν, μετὰ τῶν σὺν ἡμῖν ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν καὶ τοῦ καθ' ἡμᾶς εὐσεβοῦς πληρώματος ἐορτάσαντες καὶ πανηγυρίσαντες, βαθυτέραν ἔτι τὴν ἐπ' αὐτῇ ἠσθάνθημεν χαρὰν τὰς πρόφρονας συγχαρητηρίους δεξάμενοι προσρήσεις καὶ εὐχὰς τῆς Ὑμετέρας λίαν ἀγαπητῆς καὶ περισπουδάστου ἡμῖν Μακαριότητος καὶ τῶν ἄλλων ἀγαπητῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν Προκαθημένων τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν.

Ἐν ἀγάπῃ οὖν ἐγκαρδίῳ τὸν ἀδελφικὸν ἐπὶ τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ Ἑορτῇ καὶ τῇ Ὑμετέρᾳ σεβασμοποθήτῳ Μακαριότητι ἀποδιδόντες ἀσπασμόν, ἀντευχόμεθα ὀλη ψυχῇ

ὅπως ἡ χάρις τοῦ διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν ἐνανθρωπήσαντος Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν προχέηται πάντοτε δαφυλῶς τῇ κατ' Αὐτὴν Ἀγιωτάτῃ ἀδελφῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ πληρώματι αὐτῆς, πᾶσα δ' εὐλογία Αὐτοῦ ἐπιστέφη τὴν μέριμναν καὶ τοὺς κόπους, οὓς ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης ἀπρυτοπόνως καταβάλλει εἰς παραμυθίαν καὶ στήριξιν καὶ προκοπὴν ἐν τῇ κατὰ Θεὸν ζωῇ τοῦ χριστιανικοῦ λαοῦ, καὶ πάντας ἡμᾶς, τοὺς τὴν Μίαν, Ἀγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν συγκροτοῦντας Ἐκκλησίαν, ἐνισχύη εἰς ἐπίλυσιν τῶν προκειμένων ἡμῖν γενικῶν τῆς Ἐκκλησίας προβλημάτων.

Καὶ τὸν ἀνατείλαντα δὲ νέον σωτήριον ἐναντὸν αἰσίον καὶ εἰρηρικὸν τῇ Ὑμετέρᾳ προσφιλεῖ ἡμῖν Μακαριότητι, τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ κόσμῳ παντὶ ἐπενχόμενοι, περιπτυσσόμεθα Αὐτὴν καὶ αὐθις ἐν Χριστῷ Τεχθέντι καὶ διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης ἀδελφικῆς καὶ ἐξειδιασμένης τιμῆς.

Τῆς Ὑμετέρας γερασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ἀθηνῶν Ἀρχιεπίσκοπος
Χριστοῦγεννα τοῦ α' λξβ'

ἐξαναγκασμόν· ἀλλὰ μὲ τὴν συνεχῆ ἔφεσιν διὰ τὸ ἀγαθόν· μὲ τὴν δίψαν τοῦ φωτός· μὲ τὴν ἐνόρασιν τοῦ θείου κόσμου· καὶ μὲ τὴν ἀναζήτησιν τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, πού πραγματοποιεῖται μὲ τὴν πίστιν τὴν δι' ἀγάπης ἐνεργουμένην.

*

Καὶ τοῦτο εἶναι τὸ ἔργον καὶ ἡ ἀποστολὴ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μας, τῆς ὁποίας ἡ θεοσύλλεκτος Ἱεραρχία συνέρχεται κατ' αὐτάς, πρὸς ρύθμισιν τοῦ ἐφημεριακοῦ προβλήματος, τὸ ὁποῖον — ἐντελῶς ἀδοκῆτως — παραμένει εἰσέτι ἄλυτον, καὶ πρὸς ἐπίλυσιν ζητημάτων ἀφορώντων τὴν ἐσωτερικὴν τῆς ζωὴν.

Εἶθε νὰ κατανοηθῇ ἀπὸ τοὺς ἀρμοδίους, ὅτι ἡ Ἐκκλησία μας δὲν ἐστάθη μόνον

ἡ δωδεκάτειχος τῆς Ὀρθοδοξίας Ἀκρόπολις, ἀλλὰ «κληρονόμος τῆς ἀφθαρσίας», καὶ τοῦ ἔθνους ἡμῶν τὸ ἀπροσμάχητον Παλλάδιον, πρὸς τὸ ὁποῖον ὀφείλεται ἀπεριόριστος σεβασμός. Διότι ὄχι μόνον συνεκράτησεν ἀρραγῆ καὶ ἐπὶ τῆς ἀληθοῦς πίστεως στηριζόμενα τὰ θεμέλια τῆς κοινωνικῆς τάξεως· ἀλλὰ καὶ περιέσωσε τὴν μαρτυρικὴν μας φυλὴν ἀπὸ τοὺς καταιγιστικούς κλύδωνας μυρίων δεινῶν. Καὶ χάρις εἰς αὐτὴν καὶ τὰς θυσίας τῆς ἀνέκτησε τὴν ἐλευθερίαν τῆς. Διὰ νὰ συνεχίξῃ — διὰ τῆς Ἑλληνοχριστιανικῆς Ἰδέας καὶ μαχομένη πάντοτε εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν — τὴν ἐκπολιτιστικὴν τῆς πορείαν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὑλοφρονούντος κόσμου.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΙΣ'

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ ἀδελφεῖ καὶ συλλειτουργεῖ τῆς Ἡμῶν Μειριότητος κύριε Χρυσόστομε, τὴν Ὑμετέραν Γερασμίαν Μακαριότητα ἐν Κυρίῳ τῷ ἐν Βηθλεέμ τεχθέντι ἀδελφικῶς κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἐπέστη πάλιν ἡμῖν καιρὸς ὁ τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς Θείας τοῦ ἡμῶν Σωτῆρος Χριστοῦ Γεννήσεως. Ὑμνοῖς καὶ ᾠδαῖς ἅπας ὁ Χριστιανικὸς κόσμος ἐγκωμιάζει τό: «Μέγα τῆς εὐσεβείας μυστήριον: Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ᾤφθη Ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ».

Ἡ καθ' ἡμᾶς δὲ Ὁρθόδοξος κατὰ Ἀνατολὰς Ἐκκλησία, τὴν Ἀνατολὴν τῶν Ἀνατολῶν ὑμνολογοῦσα καὶ λαμπρὰν στολὴν περιβλημένη χαίρει καὶ γηθοσύνως τέρπεται καὶ ἀνυπέροβλητοι αἱ Ἱεραὶ καθ' ἡμᾶς Ἀκολουθίαι, Ἀποστολικὰς κρατοῦσαι Παραδόσεις, Πατερικῶν καλάμων Ὑμνοὺς ἀναπέμπουσαι καὶ Βυζαντινὰς γλυκυμόλπους μελωδίας τονίζουσαι, κατάνυξιν καὶ εὐωδίαν πνευματικὴν ἐν ταῖς καρδίαις πάντων τῶν πιστῶν διαχέουσι, καὶ πάντες τοῖς Αἰνοῖς καὶ Δοξολογίαις καὶ ἐντεύξεσι πρὸς τὸν σαρκωθέντα Ἀνθρωπὴν καὶ Θεὸν ἡμῶν, ἐπισυνάπτουσι τὰς πρὸς ἀλλήλους εὐχὰς.

Ἰδιαίτατα δέ, ἀρχαίῳ ἀλλὰ καὶ αὐθορμήτως καθεστηκότι ἔθει, οἱ ἀνὰ τὴν Οἰκουμένην τῶν Ὁρθοδόξων Προκαθήμενοι Ἐκκλησιῶν, ἀδελφοὶ ἀδελφοῖς κοινωνοῦσι, τὴν πίστιν εἰς τὸ «ἀπ' αἰῶνος ἀπόκρυφον καὶ Ἀγγέλοις ἄγνωστον Μυστήριον» διατρανοῦντες καὶ τὴν χαρὰν ὅτι τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ ἦρθη καὶ τὸ τῆς Σωτηρίας κεφάλαιον διὰ τῆς τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ Γεννήσεως, ὄρατὴν πᾶσιν ἀνθρώποις λαμβάνει ἀρχήν, ἐκδηλοῦντες.

Τὴν σκέφιν ὅθεν Ἡμῶν ἐν ταῖς Ἀγίαις ταύταις ἡμέραις, πρὸς τὴν Ὑμετέραν Περιπόθητον Μακαριότητα ἐπιστέλλοντες, δεόμεθα πρὸς τὸν ἀπάτω φιλανθρωπία δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους νηπιᾶσαι καταδεξάμενον, Θεὸν τῶν ὄλων καὶ Πλάστην ἡμῶν, ὅπως διατηρῆ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα ἐν ὑγείᾳ ἀσινῇ καὶ μακρότητι ἡμερῶν ἐνισχυομένην καὶ κραταιομένην Ἀνωθεν παρὰ τοῦ Πατρὸς τῶν Φώτων ἐν τῇ διαποιμάνσει τῆς Θεόθεν Ἀδτῆ

πεπιστευμένης Ἀγίας Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τῆ Προεδρικῆ ἐπιστασία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς φιλάτης Ἑλλάδικῆς Ἐκκλησίας, ἧς τὴν Σεβασμίαν Ἱεραρχίαν ἅπαντά τε τὸν Ἱερὸν κλῆρον καὶ τὸν φιλόχριστον λαὸν διαφυλάξαι Κύριος ὁ Θεὸς καὶ ὁδηγήσαι εἰς πᾶσαν δόξαν, πρόοδον καὶ εὐημερίαν.

Ἐπὶ τούτοις καὶ τὰς ἐγκαρδιωτέρας τῶν ἑορτίων προσορήσεων προσάγοντες, ὅπως ὁ ἐπὶ Θύραις Νέος Ἐνιαυτὸς τῆς τοῦ Κυρίου Χρηστότητος ἀνατείλῃ καὶ διατελέσῃ αἰσιος εἰρηνικὸς καὶ χαρμόσυνος Ὑμῖν, ὄλω τε τῷ ἐνδόξῳ Ἑλληνικῷ Ἔθνει καὶ πάσῃ τῇ ἀνὰ τὴν ὕψ' ἥλιον ἀνθρωπότητι,

διατελοῦμεν τῆς Ὑμετέρας Περισπουδάστου Μακαριότητος

ἀδελφὸς ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς
καὶ ὄλω προθύμος.

† Ὁ Ἀντιοχεῖας Θεοδόσιος

Ἐν Δαμασκῷ Χριστοῦγεννα
Σωτηρίου ἔτους α' λξβ'.

ΙΖ'

ΤΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

ΠΑΣΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Κύριον Χρυσόστομον Ἀθήνας

Μακαριώτατε Δέσποτα,

Ἡ ἄφατος εὐσπλαγχνία τοῦ Θεοῦ μᾶς ἀξιώνει καὶ ἐφέτος νὰ ἑορτάσωμεν μὲ χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν τὴν μεγάλην ἡμέραν τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ ψάλωμεν πάλιν μὲ τὸν χορὸν τῶν Ἀγγέλων τὸν θεσπέσιον ὕμνον: «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία» (Λουκ. 2, 14).

Ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος, ἐπὶ δύο σχεδὸν χιλιάδας ἐτῶν, ἡ Χριστιανικὴ πιστεύουσα καρδιά πνευματικῶς ἠδύνηται ἐκ τῆς ἀναμνήσεως τοῦ μεγαλειωδεστάτου γεγονότος τῆς Βηθλεέμ.

Μὲ αἰσθημα ἀδελφικῆς ἀφοσιώσεως χαιρετίζω τὴν ὑμετέραν Μακαριότητα ἐπὶ τῇ ὑψηλῇ πανηγυρικῇ ἑορτῇ καὶ τῷ Νέῳ Ἔτει.

Δέομαι τοῦ πανοικτίρμοнос καὶ φιλανθρώπου Κυρίου Σωτῆρος ὅπως ἐνισχύῃ τὰς πνευματικὰς καὶ σωματικὰς δυνάμεις ὑμῶν καὶ πολλαπλασιάσῃ τὰ ἔτη τῆς ζωῆς ὑμῶν χάριν τῶν λίαν ὠφελίμων κόπων καὶ μόχθων ὑμῶν πρὸς δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπ' ἀγαθῷ

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ;*

Παρά ταῦτα ἡ ἔρμηνεία καὶ κατανόησις τοῦ περιεχομένου τῆς πίστεως διὰ τῆς ἀναγωγῆς τῆς εἰς γενικωτέρας ἐννοίας δὲν θεωρεῖται ὑπὸ τῶν ἁγίων Γραφῶν ὡς μία φυσικὴ πρᾶξις, ἐπαρκῆς νὰ ἐξηγήσῃ τὰ συμβαίνοντα ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, ὅταν ἔλθῃ ἀντιμέτωπος πρὸς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ὁλόκληρος ἡ Κ. Διαθήκη, ἰδίᾳ ὁμῶς τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ἰωάννου, ἀποσαφηνίζει διὰ τῆς περὶ Πνεύματος ἢ περὶ Παρακλήτου διδασκαλίας, ὅτι ἡ ἔρμηνεία καὶ κατανόησις τοῦ περιεχομένου τῆς πίστεως δὲν εἶναι ἀποτελεσματὸς οἰασθήποτε φυσικῆς ἐντὸς τοῦ ἀνθρώπου ψυχικῆς κατεργασίας δι' οἰασθήποτε ἀναγωγῆς, ἀλλὰ κυρίως ζήτημα τῆς ἐπενεργείας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Τί σημαίνει τοῦτο κατ' οὐσίαν; Σημαίνει ὅτι ἐνῶ εἶναι φυσικῶς ἀδύνατον ἀνευ ἀναγωγῆς εἰς τὴν ὑπάρχουσαν ἤδη πείραν τοῦ ἀνθρώπου νὰ κατανοηθῇ ἡ διὰ τοῦ Χριστοῦ σωτηρία, ἡ κατανόησις αὕτη εἶναι κατ' οὐσίαν ἔργον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ποὺ καθοδηγεῖ τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐντὸς δηλαδὴ τοῦ Πνεύματος τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος εἶναι ἀδύνατον ὁ ἀνθρώπος νὰ κάμῃ τὴν ὀρθὴν ἀναγωγὴν τοῦ περιεχομένου τῆς πίστεως. Οἱ μαθηταὶ τοῦ Κυρίου, κατὰ τὸν τέταρτον Εὐαγγελιστὴν, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσουν τὴν σημασίαν οὔτε τῶν κηρυττομένων οὔτε τῶν πραττομένων ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ. Κατενόησαν ἀμφοτέρω, ὅταν ὁ Ἰησοῦς «ἐδοξάσθη», δηλ. μετὰ

τὴν σταύρωσιν, τὴν ἀνάστασιν καὶ τὴν Πεντηκοστὴν. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ἡ ἱστορικὴ τοῦ περιεχομένου τῆς πίστεως ἔρευνα καὶ γνῶσις δὲν δύναται νὰ ὀδηγήσῃ καὶ εἰς τὴν κατανόησιν αὐτοῦ ἐξ ἐπόψεως τῆς πίστεως ἀνευ τοῦ Πνεύματος τῆς Πεντηκοστῆς. Ἐπειδὴ δὲ τὸ Ἁγ. Πνεῦμα εἶναι συνδεδεμένον οὐσιαστικῶς μὲ τὴν ἰδρυσιν καὶ τὴν ὑπόστασιν τῆς Ἐκκλησίας, δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ ἔρμηνεία καὶ κατανόησις τοῦ περιεχομένου τῆς πίστεως ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ διδασκαλία αὕτη δὲν ἔχει τὴν ἀρχὴν τῆς ἀπλῶς εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς καταπολεμήσεως τῶν αἱρέσεων ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν βεβαιότητα ὅτι, ἐνῶ ἡ ἀναγωγή εἶναι ἀναγκαία διὰ τὴν ἔρμηνείαν καὶ κατανόησιν τοῦ περιεχομένου τῆς πίστεως, μόνη αὕτη, ἀνευ τῆς ἐπενεργείας τοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐδρευόντος Ἁγίου Πνεύματος, δὲν ἀρκεῖ διὰ τὴν κατανόησιν τοῦ Εὐαγγελίου, διότι τὸ ὅμοιον μόνον ὑπὸ τοῦ ὁμοίου κατανοεῖται, τὸ δὲ Εὐαγγέλιον δὲν ἔχει τίποτε τὸ ὅμοιον του, ἵνα κατανοηθῇ διὰ τῆς ἀναγωγῆς εἰς αὐτό. Οἱ ὄροι π.χ. διὰ τῶν ὁποίων αἱ πρῶται χριστιανικαὶ κοινότητες ἐξέφρασαν τὸ νόημα τοῦ Ἰησοῦ (Μεσσίας, Προφήτης, Κύριος, υἱὸς ἀνθρώπου κ.λ.π.) ἢ τὸ νόημα τῆς νέας καταστάσεως πραγμάτων ποὺ ἔφεραν ὁ Χριστὸς (δόξος, βασιλεία Θεοῦ, αἰώνιος ζωὴ κ.λ.π.) παραστατικῶς ἐμφανίζουν τὴν διὰ τῆς ἀναγωγῆς ἔρμηνείαν καὶ κατανόησιν τοῦ περιεχομένου τῆς πίστεως. Συγχρόνως ὁμῶς κατα-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 24 τοῦ προηγούμενου τεύχους.

τῆς Ἁγίας Οἰκουμενικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Εὐχομαι μεθ' ὑμῶν ὅπως ὁ ἐκ τῆς Παρθένου τεχθεὶς Χριστὸς, Σωτὴρ τοῦ κόσμου, βασιλεύσῃ ἐν ταῖς καρδίαις καὶ τῇ συνειδήσει τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι φέρουν τὴν εὐθύνην διὰ τὴν ζωὴν καὶ τὴν εὐτυχίαν τῶν λαῶν!

Ὁ Καθολικὸς Πατριάρχης
πάσης Γεωργίας
† Ε φ ρ α ἰ μ

Χριστούγεννα
Ἰανουάριος 1963

ΙΗ'

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΜΟΣΧΑΣ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΓΙΑΡΟΣΛΑΒ ΚΑΙ ΡΟΣΤΟΒ
ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ
πάσης Ἑλλάδος Κύριον Χρυσόστομον
Ἀθήνας

Μακαριώτατε Δέσποτα,

Ἐπὶ τῇ εὐφροσύνῳ διὰ πάντα χριστιανὸν

ἡμέρα, ὅτε ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ πανηγυρίζουν καὶ ἀνυμνοῦν ἀκαταπαύστοις φωναῖς τὸ Θεῖον Βρέφος ἐσπαργανωμένον καὶ κείμενον ἐν φάτνῃ, μετὰ τὴν καρδίαν καὶ τὴν σκέψιν ἀπευθύνομαι πρὸς τὴν ὑμετέραν Μακαριότητα, διὰ νὰ Σᾶς ὑποβάλω τὸν Χριστογεννητικὸν χαίρεισμόν.

Ἐξ ὅλης ψυχῆς εὐχομαι εἰς τὴν ὑμετέραν Μακαριότητα καὶ τὴν καθ' ὑμᾶς Ἁγίαν Ἐκκλησίαν ἀνελλιπῆ τὰ οὐράνια δωρήματα. Τὸ φῶς τοῦ ἀστέρος τῆς Βηθλεέμ εἶθε νὰ φωτίζη ὅλον τὸν κόσμον καὶ νὰ ὀδηγή ὅλους τοὺς χριστιανούς εἰς τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας, θερμαῖνον διὰ τῆς θερμότητος τῆς ἀμοιβαίας κατὰ Χριστὸν ἀγάπης.

Ἐξαιτοῦμαι τὰς ἀγίας Σας εὐχάς.

Μέλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Γιαροσλάβ καὶ Ροστόβ

† Νικόδημος

Χριστούγεννα 1962/63

δεικνύουν επίσης τὴν ἀνεπάρκειάν των διὰ νὰ ἐκφράσουν τὸ οὐσιαστικώτερον, ποὺ συνιστᾷ τὸν Χριστὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Ὁρισμένοι κλάδοι τῆς νεωτέρας προτεσταντικῆς θεολογίας παραθεωροῦν τὸ γεγονός αὐτὸ καὶ ἐξηγοῦν τὴν περὶ τοῦ Ἰησοῦ θεολογίαν ἢ τὰς περὶ βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἀντιλήψεις τῆς πρώτης χριστιανικῆς κοινότητος διὰ τῆς ἀναγωγῆς εἴτε εἰς ἰουδαϊκὰς εἴτε εἰς ἑλληνικὰς συγκρητιστικὰς ἀπόψεις, χωρὶς καθ' ὅλοκληρίαν νὰ λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν τὴν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν μὲ τὴν ἔννοιαν τῆς διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος συντελειμένης ἀναγωγῆς τοῦ Εὐαγγελίου πρὸς ὀρθὴν αὐτοῦ ἐρμηνείαν καὶ κατανόησιν.

Ἡ σαφήνεια ὡς πρὸς τὸ τί συμβαίνει εἰς τὸν ἄνθρωπον κατὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ Χριστοῦ ἢ τοῦ λόγου του, μᾶς ὀδηγεῖ κατ' εὐθείαν εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς θεολογίας. Ὅτι κάμνει κάθε ἄνθρωπος διὰ νὰ ἐρμηνεύσῃ καὶ κατανοήσῃ ὀρθῶς τὸ περιεχόμενον τῆς πίστεως, ὅταν ἀντιμετωπίζῃ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, τὸ ἴδιον ἀκριβῶς κάμνει καὶ ἡ θεολογία, κατὰ τρόπον βεβαίως συστηματικόν, προσδιοριζόμενον ὑπὸ τῶν παραδεδεγμένων εἰς ἐκάστην ἐποχὴν μεθόδων ἀναλύσεως καὶ συστηματοποιήσεως. Ἡ θεολογία διὰ νὰ ἐπιτελέσῃ τὸ ἔργον τῆς συστηματικῆς ἐρμηνείας καὶ κατανοήσεως τοῦ πριεχομένου τῆς σωτηρίας ἔχει ἀνάγκην τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης, διὰ τῆς ὁποίας τὰ δεδομένα τῆς πίστεως (ψυχολογικά, ἱστορικά, κοινωνικά κ.τ.λ.) ἀναλύονται καὶ διὰ τῆς ἀναγωγῆς μέχρι ἐνὸς βαθμοῦ ἐρμηνεύονται καὶ κατανοοῦνται. Συγχρόνως ὁμοίως ἡ θεολογία ἔχει ὡς ὀδηγὸν τῆς τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, τὸ ἰδρυτικὸν καὶ καθοδηγητικὸν τῆς Ἐκκλησίας, τὸ ὁποῖον διὰ τῆς θεολογίας ἀποτελεῖ τὸν ἔγκυρον ἐρμηνευτὴν τῆς πίστεως. Ἐνεκα τῆς πάσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ἐπ' αὐτοῦ ἐπιρροῆς τοῦ κακοῦ δὲν δύναται οὗτος ἐν τῇ φυσικῇ καταστάσει τῆς φθορᾶς εὐρισκόμενος νὰ ἐρμηνεύσῃ ἀναγωγικῶς καὶ νὰ κατανοήσῃ δεόντως τὸ περιεχόμενον τῆς πίστεως. Εἶναι πρὸς τοῦτο ἀναγκαία ἡ παρέμβασις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ἐπομένως τῆς Ἐκκλησίας. Ἄς φέρωμεν ἕνα παράδειγμα διὰ νὰ συνειδητοποιήσωμεν τὸ πρᾶγμα: Ἡ φράσις «Ἰησοῦς Χριστός» ἀπετέλει τὴν ὁμολογίαν πίστεως τῆς πρώτης Ἐκκλησίας ἔναντι τῶν Ἰουδαίων. Διεκήρυττεν διὰ τοῦ ὄρου τούτου ἡ Ἐκκλησία ὅτι ὁ Ἰησοῦς καὶ ὄχι ἄλλος τις εἶναι ὁ προσδοκώμενος Μεσσίας.

Ἀλλὰ τί ἀκριβῶς ἐσήμαινε διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ὁ ὄρος Μεσσίας; Ἀντιπροσωπεύει κάποιαν ἰουδαϊκὴν περὶ Μεσσοῦ προσδοκίαν; Ἡ τὸ περιεχόμενον του διὰ τὴν Ἐκκλησίαν εἶναι ὅπως νέον, προερχόμενον κατ' εὐθείαν ἐξ ἐνὸς νέου συνειδότος ἡγεσίας ἐντὸς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸ ὁποῖον ἔγινε βίωμα τῆς πρώτης Ἐκκλησίας διὰ τοῦ Πνεύματος; Κι' ἂν συμβαίῃ τὸ δεύτερον τότε διατὶ ἐχρησιμοποιήθη ὁ ἰουδαϊκὸς ὄρος Μεσσίας; Ὅτι ἡ χρῆσις τοῦ ὄρου «Μεσσίας» ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ καὶ τῆς πρώτης Ἐκκλησίας δὲν ἐκφράζει τὴν ἰουδαϊκὴν περὶ αὐτοῦ προσδοκίαν μόνις εἶναι ἀνάγκη νὰ εἴπωμεν. Ὅχι μόνον ἡ ἀνάλυσις τῶν ἱερῶν κειμένων ὀδηγεῖ εἰς τὴν ἀποψιν αὐτὴν ἀλλὰ καὶ καθόλου ἡ ἀπόρρι-

ψις τοῦ Ἰησοῦ ὑπὸ τῶν συγχρόνων του καὶ τῶν μεταγενεστέρων του Ἰουδαίων. Ἡ ἐρμηνεία τῶν προφητειῶν τῆς Π.Δ., ὡς εὐρίσκομεν αὐτὴν ἐν τῇ Κ.Δ., καὶ ἡ ἐφαρμογὴ των εἰς τὸ πρόσωπον καὶ τὴν ζωὴν τοῦ Ἰησοῦ εἶναι ἔργον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. (Βλ. Ἰωάνν. 12,16). Ἀφοῦ ὁμοίως τὸ συνειδὸς τοῦ Ἰησοῦ δὲν δύναται νὰ ἐξηγηθῇ ἐξ οἰασδήποτε ἐπιρροῆς τοῦ περιβάλλοντός του ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ τούτου τοῦ Ἰησοῦ, τότε διατὶ καὶ αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ Του χρησιμοποιοῦν εἰς δήλωσιν τῆς ἀποστολῆς του τὸν ὄρον Μεσσίας καθὼς καὶ πολλὰς παραστάσεις καὶ εἰκόνας συνδεομένας μὲ τὴν ἰουδαϊκὴν προσδοκίαν τῆς μορφῆς ταύτης; Διὰ δύο λόγους φαίνεται ὅτι ἐχρησιμοποιήθη ὁ ὄρος αὐτός: Πρῶτον, διότι οἱ πρῶτοι μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ ἦσαν Ἰουδαῖοι, καὶ δὲν ἠδύναντο, ἐπομένως, νὰ συλλάβουν οἱ ἴδιοι τὸ μέγεθος τῆς ἀποστολῆς καὶ τὴν κεντρικὴν θέσιν τοῦ προσώπου τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὴν νέαν οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ ἄλλως πως εἰμὴ μόνον διὰ τῆς συνδέσεώς του πρὸς τὴν προφητευομένην ὑπὸ τῆς Π.Δ. καὶ προσδοκωμένην ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μορφήν τοῦ Μεσσοῦ. Τὰ Εὐαγγέλια ὁμοφώνως μαρτυροῦν ὅτι οἱ μαθηταὶ μόνον μετὰ τὴν Ἀνάστασιν καὶ τὴν Πεντηκοστήν ἀνετλήθησαν ποῖος ἀκριβῶς ἦτο ὁ Ἰησοῦς, καὶ τότε καθάρισαν ὀρθῶς τὴν σχέσιν αὐτοῦ πρὸς τὴν Π.Δ. Ὁ δεύτερος λόγος, συναφῆς πρὸς τὸν πρῶτον, δι' ὃν ἐχρησιμοποιήθη ὁ ὄρος Μεσσίας, συνδέεται προφανῶς μὲ τὴν ἱεραποστολήν τῆς πρώτης Ἐκκλησίας μεταξὺ τῶν Ἰουδαίων. Πῶς ἄλλως ἠδύναντο οἱ πρῶτοι κήρυκες τοῦ Εὐαγγελίου ἐντὸς τοῦ ἰουδαϊκοῦ περιβάλλοντος νὰ παρουσιάσουν τὴν κυριαρχικὴν ἐξουσίαν τοῦ Ἰησοῦ ὡς τοῦ εἰσηγητοῦ τοῦ νέου αἰῶνος, ὡς κριτοῦ ἐπὶ τοῦ κόσμου καὶ ὡς λυτρωτοῦ, εἰμὴ μόνον μὲ τὴν βοήθειαν τῆς μορφῆς τοῦ Μεσσοῦ; Ἡ μορφή αὐτὴ εἶχε βοηθήσει τοὺς ἰδίους νὰ προσέξουν ἰδιαίτερος τὸν Ἰησοῦν καὶ τὸ κήρυγμά του. Ἡ αὐτὴ μορφή θὰ ἠδύνατο νὰ βοηθήσῃ καὶ τοὺς συμπατριώτας των νὰ προσεγγίσουν τὸν Ἰησοῦν. Εἰς τὴν περίπτωσιν δηλ. αὐτὴν διακρίνομεν σαφῶς καὶ τὴν δι' ἀναγωγῆς ἐρμηνείαν τοῦ προσώπου τοῦ Ἰησοῦ ὑπὸ τῶν συγχρόνων του καὶ τὴν προβολὴν τοῦ προσώπου τοῦ Ἰησοῦ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸν κόσμον δι' ὄρων καὶ σχημάτων παραδεδεγμένων ὑπὸ τῆς ἐποχῆς.

Ἐνα περιστατικὸν ἀπὸ τὰ Εὐαγγέλια παρουσιάζει πῶς ἐγένετο ἡ ἀναγωγή αὐτὴ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων Μαθητῶν καὶ τῶν πρώτων ὁπαδῶν τοῦ Ἰησοῦ μὲ βάσιν τὴν περὶ Μεσσοῦ προσδοκίαν. Κατὰ τὴν ὁμολογίαν ἐν Καισαρείᾳ τοῦ Φιλίππου (Ματθ. 16, 13 ἐξ.), οἱ Μαθηταὶ παρουσιάζουν μίαν πρόδοτον ἔναντι τοῦ λαοῦ ὡς πρὸς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ προσώπου τοῦ Ἰησοῦ. Ὁ ὄχλος ἐδέχετο τὸν Ἰησοῦν ὡς, ὑπὸ κάποιαν μορφήν, πρόδρομον τοῦ Μεσσοῦ (Ἡλίαν, Ἰερεμίαν, προφήτην κ.τ.λ.), διότι ἀνέμενε Μεσσιανὴν ἔνδοξον, συμφώνως πρὸς τὰς ἐγκοσμιοκρατικὰς καὶ ἐθνικιστικὰς του προσδοκίας. Οἱ Μαθηταὶ ὑπερπηδοῦν τὸ ἐμπόδιον αὐτὸ καὶ ἡ ταπεινὴ ἐμφάνισις τοῦ Ἰησοῦ ὡς υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου δὲν τοὺς ἐμποδίζει νὰ ἴδουν εἰς τὸ πρόσωπόν του τὸν Μεσσίαν. Αὐτὸ ἦτο μέγα βῆμα πρὸς τὴν ἀλήθειαν,

ΤΟ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΙΕΡΑΡΧΩΝ

Ἐχει ἡ Ἑλλάς τὸν Δ' πρὸ Χριστοῦ «χρυσὸν αἰῶνα» της, ἔχει καὶ ἡ Ἐκκλησία τὸν Δ' μετὰ Χριστὸν ἰδικὸν της «χρυσὸν αἰῶνα». Τὸ ἀκαταπόνητον καὶ πανσθενουργὸν ἑλληνικὸν πνεῦμα ἐμεγαλοῦργησε τότε διὰ τῶν φιλοσόφων. Τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα καὶ πάλιν, ἀφοῦ «ὄτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου» εἶχε μεταβαπτισθῆ ὑπὸ τοῦ Ἁπ. Παύλου ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως εἰς ἑλληνοχριστιανικὸν πνεῦμα, ἐμεγαλοῦργησε νέαν ἱστορικὴν μεγαλοῦργίαν, διὰ τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν. Τότε μὲν κατέστησε κλεινὰς τὰς «ἰοστεφάνους καὶ αἰοδίμους Ἀθήνας» καὶ ἀνέδειξεν αὐτὰς μητέρα τῶν πνευματικῶν φώτων, τώρα δὲ ὑπὸ τὸν νέον χαρακτήρα του, ἐκλείσει τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἀνέδειξεν αὐτὴν ἀσάλευτον ἐπὶ γῆς προπύργιον τῆς ἐν Χριστῷ ἀποκαλυφθείσης θεϊκῆς ἀληθείας.

Οἱ τρεῖς Ἱεράρχαι, Βασίλειος ὁ Μέγας, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος καὶ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, τυχόντες ἐξαιρέτου μορφώσεως εἰς τὰς φιλοσοφικὰς σχολὰς Ἀθηνῶν καὶ Ἀντιοχείας, ἐχρησιμοποίησαν πλουσίως τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν, τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα, τὴν ἑλληνικὴν σκέψιν καὶ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Ἡ διδασκαλία τῶν παραμένει διὰ τῶν αἰῶνων ἀστείρευτος πηγὴ δογματικῶν καὶ ἠθικῶν ἀληθειῶν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, πηγὴ βαθυστοχάστου φιλοσοφικῆς ἀναλύσεως καὶ ἐρμηνείας τῶν θεϊκῶν δογμάτων καὶ τῶν ἠθικῶν ἀρχῶν, πρὸς δὲ τούτοις, καὶ πηγὴ εὐγενῶν ἐμπνεύσεων καὶ

στοχασμῶν διὰ τοὺς ποιμένας τῆς Ἐκκλησίας.

Ἄν δὲ οἱ τρεῖς Ἱεράρχαι τιμῶνται καὶ γεραιρονται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ Γένους, ὡς οἱ κατ' ἐξοχὴν πατέρες καὶ διδάσκαλοι τῆς ἑλληνικῆς Ὀρθοδοξίας, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονός ὅτι οὗτοι δὲν ἀπετύπωσαν εἰς τὰ συγγράμματά των καὶ τὰ κηρύγματά των μόνον σοφίαν φλεγομένης πίστεως, καὶ δὲν προέβαλον, ὡς ποιμένες καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς βαθυτάτης πίστεώς των, τὸν ὑποδειγματικὸν εἰς ἠθικὴν ἀκεραιότητα βίον των. Ἀλλὰ καὶ ἐκαλλιέργησαν ἐν τῇ πράξει τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, τὰ ὁποῖα ὡς πολῦτιμον ἑλληνικὴν κληρονομίαν μετέδωκαν διὰ τῶν συγγραφῶν των εἰς τὰς χριστιανικὰς γενεάς, διὰ τὰ μὴ σβύση ποτὲ ἢ περιλάμπρως φιλοσοφοῦσα ἑλληνικὴ σκέψις.

Καθὼς ὑπετύπωσαν τὸ κήρυγμα οἱ τρεῖς Ἱεράρχαι, τοῦτο εἶναι ζῶσα μαρτυρία περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ὁποῖου ἐνεσαρκώθη ὁ Θεὸς καὶ εἰσῆλθε προσωπικῶς εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος. Εἶναι λοιπὸν τὸ κήρυγμα ἀνάπτυξις τοῦ ἐπιτελεσθέντος ὑπ' αὐτοῦ ἀναμορφωτικοῦ ἔργου τῆς σωτηρίας. Σημαίνει δὲ σωτηρία, τὴν ἐπαναφορὰν τῆς ἀνθρωπότητος εἰς τὸν δρόμον τῆς ἠθικῆς ὀρθοφροσύνης. Εἶναι ἐπομένως τὸ κήρυγμα τοῦτ' αὐτὸ τὸ Εὐαγγέλιον. Δι' αὐτοῦ ὁ ἱεροκήρυξ ἐξεικονίζει πρὸ τῶν πιστῶν τὸν Ἰησοῦν Χριστόν,

Διὰ τοῦτο ὁ Κύριος τὴν ὁμολογίαν τοῦ Πέτρου ἐξ ὀνόματος ὄλων τῶν Μαθητῶν «Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ» χαρακτηρίζει ὄχι ὡς ἀνθρωπίνην ἄποψιν καὶ ἐρμηνείαν τοῦ προσώπου του, ἀλλ' ὡς ἀποκάλυψιν ἐκ τοῦ Πατρὸς τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Ἡ ἀναγνώρισις τοῦ Ἰησοῦ ὡς τοῦ εἰσηγητοῦ τοῦ νέου αἰῶνος καὶ ὡς τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ζωῆς ἐντὸς τοῦ νέου αἰῶνος ὑπὸ τῶν Μαθητῶν διὰ τῆς ἀναγωγῆς τοῦ προσώπου του καὶ τοῦ ἔργου του εἰς τὴν μορφήν τοῦ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων προσδοκωμένου Χριστοῦ, τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἐνδεικτικὴ τοῦ καταναγκαστικοῦ χαρακτήρος τῆς ἐρμηνείας τῆς σωτηρίας διὰ τῆς ἀναγωγῆς της εἰς τὴν ἐμπειρίαν τῶν ἀνθρώπων. Τὸ γεγονός ὅμως ὅτι δὲν προσαρμύζουσι οἱ Μαθηταὶ τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὰς ἰουδαϊκὰς τῶν προϋποθέσεις καὶ προσδοκίας, ἀλλὰ ταύτας πρὸς τὴν πραγματικότητα ποῦ λέγεται Ἰησοῦς· τὸ γεγονός ὅτι δὲν ὑπηρετεῖ τὰς ἰουδαϊκὰς τῶν προσδοκίας, ἀλλ' αὐταὶ ὑπηρετοῦν εἰς τὴν κατανόησιν τῆς πραγματικότητος τοῦ Ἰησοῦ, καθιστᾷ τὴν ἀναγωγὴν τῶν Μαθητῶν ὄχι ἔργον τῶν ἀνθρώπων ἀλλ' ἔργον τοῦ Πατρὸς τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Παραξενεύονται πολλοὶ ἀναγνώσται τῆς ὑπὸ συζήτησιν περικοπῆς, ὅταν μετὰ τὴν ἀνα-

γνώρισιν τῆς ὁμολογίας τοῦ Πέτρου ὡς ἀποκάλυψεως ἐκ μέρους τοῦ Πατρὸς, ὀλίγας γραμμὰς παρακάτω εὐρίσκουσι τὴν ἀπόκρουσιν τοῦ Πέτρου ὡς ὄργανου τοῦ Σατανᾶ, εἰσηγουμένου εἰς τὸν Ἰησοῦν τὴν ἐγκαταλείψῃ τὴν ἄποψιν του περὶ παθητοῦ Μεσσίου.

Τοῦτο σημαίνει ὅτι οἱ Μαθηταὶ δὲν ἔχουν ἀκόμη προχωρήσει εἰς μίαν ἐξ ἀποκαλύψεως πλήρη ἐρμηνείαν τοῦ νοήματος τοῦ Χριστοῦ.

Αὐτὸ ἐγινε μετὰ τὴν ἀνάστασιν καὶ τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Τότε ὁ ὄρος «Μεσσίας» ἔπαυσε νὰ σημαίνει δι' αὐτοὺς ὅτι ἀρχικῶς ἐσήμαινε. Ὅπως δὲ ἡ πρόοδος ἐκ τῆς Ἰουδαϊκῆς προσδοκίας ὡς πρὸς τὴν πραγματικότητα Ἰησοῦς ἐχαρακτηρίσθη ὑπὸ τοῦ Κυρίου ὡς ἀποκάλυψις παρὰ τοῦ Πατρὸς, ἔτσι καὶ ἡ βάσει αὐτῆς τῆς προσδοκίας ἀρνήσις τοῦ οὐσιώδους τῆς ἀποστολῆς τοῦ Ἰησοῦ ἀποτελεῖ ὄχι φρόνημα τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ (παρβλ. περικοπὴν περὶ τῶν πειρασμῶν τοῦ Ἰησοῦ).

(Συνεχίζεται)

ΣΑΒΒΑΣ ΑΓΟΥΡΙΔΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

διὰ τὸν ὁποῖον λέγει ὁ Ἅπ. Παῦλος ὅτι «ἐγενήθη σοφία ἡμῖν ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμός καὶ ἀπολύτρωσις».

Κατὰ ταῦτα, σκοπὸς τοῦ κηρύγματος εἶναι ἡ βοήθεια τῶν πιστῶν ὅπως κατανοήσουν τὴν ἠθικὴν ἔννοιαν τῆς σωτηρίας καὶ καταστήσουν τὴν πίστιν τῶν βίωμα, ζωὴν ἠθικῆς τελειότητος, καθὼς ὑπετύπωσεν αὐτὴν εἰς τὸν ἰδικὸν τοῦ βίου ὁ Χριστός. Ὁ ὕψηλός δὲ σκοπὸς αὐτὸς ἐπιτυγχάνεται, ὅταν ὁ κηρύττων τὸν θεῖον λόγον ἀντλή μὲν τὸ θέμα τοῦ ἀπὸ τὴν αἰώνιον πηγὴν τῆς ἀληθείας, τὸ Εὐαγγέλιον, ἔχη ὅμως καὶ νὰ ἐπιδείξῃ πρὸς τοὺς πιστοὺς τὸν προσωπικὸν τοῦ βίου, ὡς ὑπόδειγμα ἠθικῆς ἀκραιότητος. Μόνον κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον, τὸν ψυχολογικὸν καὶ πραγματικὸν, πείθονται οἱ ἄκροαταὶ τοῦ θεῖου λόγου, ὅτι ἡ πίστις εἰς τὸν Θεὸν δὲν εἶναι αἴσθημα τυπικῆς εὐσεβείας, ἀλλὰ συνειδήσις καὶ ζωὴ ἀγαθότητος, ἐφηρμοσμένων δηλαδὴ καὶ πρακτικῶν ἀρετῶν. Χωρὶς τὴν βασικὴν αὐτὴν προϋπόθεσιν, ὁ κηρύττων τὸν θεῖον λόγον ἐμφανίζεται εἰς τὰ ὄμματα τῶν ἀκροατῶν του, ὡς «χαλκὸς ἠχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον», διὰ νὰ μεταχειρισθῶμεν τὴν χαρακτηριστικὴν ἔκφρασιν τοῦ μακαρίου Παύλου.

Ἐπομένως, τὸ κήρυγμα τοῦ θεῖου λόγου, καθὼς τὸ ὑπετύπωσεν οἱ τρεῖς Ἱεράρχαι, δὲν εἶναι ἀπλῆ ἐπανάληψις τῶν ἀληθειῶν τῆς σωτηρίας καὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, αἱ ὁποῖαι περιέχονται εἰς τὸ Εὐαγγέλιον. Τὸ κήρυγμα δέον νὰ ἀπορρέῃ ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς τοῦ ἱεροκήρυκος, ἀπὸ τὰ βάθη τῆς φλεγομένης ἀπὸ τὴν πίστιν καρδίας του, ἀπὸ τὸ περίσσειμα τῆς ὁποίας καὶ λαλεῖ ἡ γλῶσσά του. Ὡς τοιοῦτο λοιπὸν τὸ κήρυγμα εἶναι μετάδοσις τῆς ἀληθείας διὰ τῆς προσωπικότητος τοῦ κηρύττοντος, ὁ ὁποῖος ζῶν ἐν τῇ κοινῇ καὶ μελετᾷ τὰς πραγματικότητας τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, προσαρμόζει τὴν διδασκαλίαν του πρὸς τὰς διαρκῶς μεταβαλλομένας συνθήκας τοῦ χρόνου, ἀλλὰ καὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἀκροατῶν πρὸς τοὺς ὁποίους ἀπευθύνεται. Ἡ ζωὴ προβάλλει ἀδιακόπως ἀνάγκας καὶ προβλήματα ἀτομικά, κοινωνικά, προβλήματα ἐμφανῆ ἢ ἀφανῆ, τὰ ὁποῖα μὲ ψυχολογικὴν δεξιότητα ὀφείλει νὰ διερευνᾷ ὁ ἱεροκήρυξ, διὰ νὰ τὰ καταστήσῃ, καθὼς ἔκαμαν τοῦτο οἱ τρεῖς Ἱεράρχαι, ζωντανὴν καὶ ἐνδιαφέρουσαν ὑπόθεσιν τοῦ κηρύγματός του, προσκομίζων πρὸς τοῦτο τὰς λύσεις ποὺ περιέρονται εἰς τὰς ἀληθείας τοῦ Εὐαγγελίου.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐλάμβανε πάντοτε ὑπ' ὄψιν τὴν ἀνάγκην τοῦ συγχρονισμοῦ τῆς διδασκαλίας του. Ἀπηθύνετο κατ' εὐθείαν, καὶ χωρὶς περιστροφῆς λόγου πρὸς τὴν διψῶσαν ἀνθρωπίνην ψυχὴν. Εἰς τοῦτο τὸν ἐμιμήθησαν, ὡς ἦτο ἐπόμενον, οἱ Ἀπόστολοί του, καὶ τούτους οἱ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, ὧν πρῶτοι καὶ κύριοι ἀναμορφῶνται ὑπῆρξαν, μετὰ τὸν Παῦλον, οἱ τρεῖς Ἱεράρχαι. Διὰ τὴν ἀνάγκην αὐτὴν τοῦ συγχρονισμοῦ, συνιστᾷ ὁ ἱερός Χρυσόστομος εἰς τὸν κηρύττοντα τὸν θεῖον λόγον ἱερέα, νὰ γνωρίζῃ τὰ τοῦ κόσμου ὄχι ὀλιγώτερον ἀπὸ τοὺς κοσμικοὺς, ἀλλὰ καὶ νὰ εἶναι ἐλεύθερος τῶν τοῦ κόσμου πολλὴν περισσότερον καὶ ἀπὸ ἐκείνους

οἱ ὁποῖοι διάγουν μοναχικὴν ζωὴν εἰς τὰ μοναστήρια. Ὡς τοιοῦτο λοιπὸν τὸ κήρυγμα, θὰ ἠδύνατο νὰ λεχθῆ ὅτι ἐξαγγέλλει πρὸς τὸν κόσμον τῶν πιστῶν τὴν πραγματικὴν φιλοσοφίαν τῆς ζωῆς.

Οἱ τρεῖς Ἱεράρχαι ἔζησαν εἰς ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν εἶχαν παύσει πλέον οἱ ἐπὶ τρεῖς αἰῶνας διαρκέσαντες δεινοὶ διωγμοὶ ἐναντίον τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Κατὰ δὲ τὴν ἐποχὴν τῶν διωγμῶν, τὸ αἷμα τῶν μαρτύρων, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Τερτυλλιανοῦ, ἐχρησίμευεν ὡς σπὸρος τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ διὰ τοῦ μαρτυρίου διεκηρύττετο ἀνὰ τὸν κόσμον ἡ χριστιανικὴ πίστις μέχρι τοῦ 313. Τότε ὁ Μ. Κωνσταντῖνος διὰ τοῦ διατάγματος ἀνεξιθρησκείας ἐπέτρεψε τὴν ἐλευθέραν διάδοσιν τοῦ χριστιανισμοῦ. Καθὼς δὲ γράφει διακεκριμένος ἱστορικὸς τῆς Ἐκκλησίας, ἔκτοτε «ἡ μορφή καὶ ὄψις τῆς Ἐκκλησίας μετεβλήθη. Δὲν εἶναι πλέον ἡ Ἐκκλησία τῶν μαρτύρων, ἡ φοινισσομένη διὰ τοῦ αἵματος τῶν τέκνων αὐτῆς. Εἶναι ἡ Ἐκκλησία ἡ ἀνεγνωρισμένη ὑπὸ τοῦ κράτους, Ἐκκλησία ἡ ἐν θριάμβῳ ἀνυψωθείσα ἐπὶ τοῦ θρόνου τῶν καισάρων». Καθὼς ἦτο ἐπόμενον, ἀπὸ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ἤρχισεν ὁ δογματικὸς καὶ ἠθικὸς καθορισμὸς τῆς Χριστιανικῆς διδασκαλίας ἐναντίον πολυωνύμων αἱρέσεων, τὰς ὁποίας διεμόρφωσεν ἀτομικὴ αὐθαιρεσία πεπλανημένων παραγόντων τῆς Ἐκκλησίας.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν λοιπὸν αὐτὴν ἐπεφάνησαν οἱ τρεῖς Ἱεράρχαι. Τὸ κήρυγμά των ἀπετέλει ἀφ' ἐνὸς μὲν ἔκθεσιν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ ὀρθὴν ἀνάλυσιν τῶν δογμάτων, ἀφ' ἑτέρου δὲ διατύπωσιν καὶ καθορισμὸν τῶν ἀρχῶν τῆς χριστιανικῆς ζωῆς. Τὰ δογματικὰ θέματα εἶχον καταντήσει ζητήματα τῆς ἡμέρας. Συνεζητοῦντο ταῦτα πανταχοῦ παρὰ πάντων, καὶ εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ εἰς αὐτὰ τὰ πρατήρια τοῦ ἄρτου, καθὼς ἀναφέρει Γρηγόριος ὁ Θεολόγος. Τοῦτο λοιπὸν ἐπέβαλεν εἰς τοὺς τρεῖς Ἱεράρχας νὰ ἀσχοληθοῦν ζωηρῶς εἰς τὴν φιλοσοφικὴν ἐρμηνείαν τῶν δογματικῶν ἀληθειῶν τῆς πίστεως καὶ τῶν ἠθικῶν ἀρχῶν τῆς χριστιανικῆς ζωῆς. Δέον νὰ σημειωθῆ ὅτι ἐνώπιον τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν ἠγείρετο τότε τρομακτικὸν τὸ κοινωνικὸν πρόβλημα. Ὑπολείματα ἠθῶν, ἐθίμων καὶ θρησκευτικῶν ἀρχῶν τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ καὶ τοῦ Ἑθνισμοῦ, παρέφθειραν ἐπικινδύνως τὸν χαρακτῆρα τοῦ κοινωνικοῦ βίου, εἰς τὸν ὁποῖον εὗρισκον θέσιν προλήψεις, δεισιδαιμονίαι καὶ πολλὰ ἄλλα ἠθικὰ ἐλλείψεις. Πρὸς τοῦτοις, ἡ ἀνισότης τῶν κοινωνικῶν τάξεων, ἡ δουλεία, ὁ ἄμετρος πλοῦτος τῶν ὀλίγων καὶ ἡ ἀπίστευτος πενία τῶν πολλῶν. Πρὸ τῶν ἀναγκῶν τούτων οἱ τρεῖς Ἱεράρχαι ἐδῶ μὲν ἐνεφανίζοντο ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος πρῶτοι, διδακτικοὶ καὶ παιδαγωγικοί, ἐκεῖ δὲ παρήγοροι τῶν ἀβοηθήτων, ἐν ἀνάγκῃ δὲ ἀδυσώπητοι καὶ σκληροὶ ἐλεγκταὶ τῶν ἀδίκων καὶ ἀρπάγων ὑπαλλήλων τῆς πολιτείας, καθὼς καὶ τῶν φιλαργύρων καὶ ἀσπλάγγων πλουσίων. Χειριζόμενοι λοιπὸν οἱ τρεῖς Ἱεράρχαι τὰ μεγάλα προβλήματα ταῦτα κατώρθωσαν νὰ στηρίξουν τὴν πίστιν, νὰ ἐξυγιάνουν τὴν κοινωνίαν καὶ νὰ καταστήσουν τὴν εὐσέβειαν πραγματικὴν ἐκδήλωσιν ἐναρέτου βίου.

Βασίλειος ὁ Μέγας.

Ὁ πρῶτος οὗτος περίλαμπρος ἀστήρ τῆς ὀρθοδοξίας ἐγεννήθη τὸ 330 εἰς τὴν Καισάρειαν τῆς Καππαδοκίας. Διὰ τὴν ἱστορίαν, ὁ Βασίλειος εἶναι «φαινόμενον σπάνιον καὶ ἀληθῶς βασιλικόν». Ἡ μάμμη του Μακρίνα καὶ ἡ μήτηρ του Ἐμμελία ἐξέθρεψαν αὐτὸν ἐξ ἀπαλῶν δυνάμεων εἰς τὴν χριστιανικὴν εὐσεβειαν, κατὰ τρόπον τοιοῦτον, ὥστε ὁ ἴδιος ἐκαυχᾶτο βραδύτερον, μετὰ τὸ πέρας τῶν φιλοσοφικῶν σπουδῶν του, ὅτι εἰς τὰς μεγάλας σχολὰς καὶ ἀπὸ τοῦς σοφοῦς διδασκάλους, ἀπλῶς ἐκαλλιεργήθη εἰς αὐτὸν διὰ τῆς παιδείας ἢ συνειδήσεως τῆς εὐσεβείας, καθὼς αὕτη ἐνεσταλάχθη εἰς τὴν παιδικὴν ψυχὴν του ἀπὸ τῆν μάμμη του καὶ τὴν μητέρα του. Ἀφοῦ ἐπεράτωσε τὰ πρῶτα μαθήματα εἰς τὴν πατρίδα του Καισάρειαν, μετέβη εἰς Ἀθήνας μετὸν συνομίλικα αὐτοῦ Γρηγόριον, τὸν ἐπονομασθέντα βραδύτερον Θεολόγον, καὶ ἐσπούδασαν τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὴν ρητορικὴν.

Ὁ Βασίλειος ὅμως ἔχων κλίσιν πρὸς τὸν μοναχικὸν βίον, μόλις ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του, ἀνεχώρησε καὶ πάλιν διὰ νὰ ἐπισκεφθῆ τὰ ὀνομαστά μοναστήρια Συρίας, Παλαιστίνης καὶ Αἰγύπτου καὶ διδαχθῆ τὰς ἀρχὰς τοῦ μοναχικοῦ βίου. Ἐπανελθὼν καὶ πάλιν εἰς Καισάρειαν διένειμε τὴν ἐκ πατρὸς μεγάλην περιουσίαν του μετὰ δαψίλειαν εἰς τοὺς πενομένους, καὶ ἀνεχώρησε διὰ νὰ μονάσῃ εἰς τὴν ἔρημον τοῦ Πόντου ἐπιδιδόμενος εἰς μελέτην τῶν Γραφῶν. Εἰς μονὴν τοῦ Πόντου ἐμόναζον ἤδη ἡ μήτηρ του καὶ ἡ ἀδελφὴ του Μακρίνα.

Εἰς ἡλικίαν 34 ἐτῶν ἐχειροτονήθη ὁ Βασίλειος πρεσβύτερος, καὶ εἰς ἡλικίαν 40 ἐτῶν ἐπίσκοπος Καισαρείας. Οἱ πτωχοὶ καὶ τὰ ὄρφανά, χριστιανοὶ ἢ μὴ, ὑπῆρξαν τὸ κύριον μέλημα τῆς φιλανθρωπίας του. Χάριν τῶν πτωχῶν ἔκτισε καὶ μεγαλοπρεπέστατον νοσοκομεῖον, τὸ ὁποῖον καὶ ἐπονομάσθη «Βασιλείας». Τὸ νοσοκομεῖον τοῦτο συνετηρεῖτο ἀπὸ τὰ εἰσοδήματα τῆς ἐπισκοπῆς του. Ἡ ποιμαντορικὴ καὶ φιλανθρωπικὴ δρᾶσις τοῦ Βασιλείου, παραμένει εἰς ὄλους τοὺς αἰῶνας ἰδεῶδες πρότυπον ποιμαντορίας καλοῦ ποιμένος.

Ἀπὸ τὴν καταπληκτικὴν συγγραφικὴν καὶ ρητορικὴν δρᾶσιν του, ὁ Βασίλειος ἐκέρδισε τὸν ἐξαίρετον τίτλον μετὸν ὁποῖον τὸν ἐτίμησεν ἡ ἱστορία. Ἐπονομάσθη Μέγας, διότι μεγάλη τῷ ὄντι ὑπῆρξεν ἡ πολυμερὴς ἐκκλησιαστικὴ καὶ πνευματικὴ δρᾶσις του. Φυσικὴν ἔχων τὴν εὐγλωττίαν, ἀλλὰ καὶ ἀκατάσχετον τὴν φλόγα τῆς πίστεως, ὁμίλει πολλάκις δις τῆς ἡμέρας, τὸ πρωῖ, πρὸς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἠδύναντο νὰ διαθέσουν χρόνον, καὶ οὗτοι ἦσαν παμπληθεῖς, τὸ δὲ ἐσπέρας, ὁμίλει πρὸς τοὺς ἐργάτας καὶ ἀπλοῦς ἀνθρώπους.

Διεσώθησαν 50 ἀπὸ τοῦς γλαφυροῦς λόγους του, τοὺς ὁποῖους χαρακτηρίζει μεγαλοπρέπεια καὶ εὐρυθμία ὕφους, ζωτικότης, πρακτικότης καὶ τελεία προσαρμογὴ τῶν πρὸς τὰ σύγχρονα τότε προβλήματα καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς ζωῆς. Αἱ ὁμιλίαι του ἀποτελοῦν ἀνάπτυξιν δογμάτων πίστεως, ἀνάπτυξιν τοῦ ἔργου ἢ μᾶλλον τῆς ἱεραῆς ἀποστολῆς τοῦ ἱερέως ἐν τῇ

κοινωνίᾳ, κανόνας ἠθικῆς τάξεως, ἔλεγχον τῶν ὀλεθρίων ἐλαττωμάτων φιλαργυρίας, φθόνου, συκοφαντίας, ἀσπλαγγνίας, καθὼς καὶ τῆς πολυτελείας καὶ σπατάλης τῶν πλουσίων. Εἶναι χαρακτηριστικὸν τῆς δυνάμεως τοῦ λόγου του, ὅτι ὅταν τὸ 368 ἐπεκράτησε λιμὸς μέγας καὶ ξηρασία, κατάρθωσε νὰ συγκινήσῃ, μετὰ μίαν εἰδικὴν ὁμιλίαν του, τοὺς πλουσίους τῆς Καισαρείας ὥστε νὰ ἀνοίξουν οὗτοι τὰς ἀποθήκας των, ἀναλαβόντες μάλιστα αὐτοὶ τὴν περίθαλψιν τῶν δεινοπαθόντων. Μετὰ δύο ἄλλας ἀκόμη σχετικὰς ὁμιλίαις του ἐπέτυχε τελικῶς ὁ Μ. Βασίλειος νὰ δημιουργήσῃ μετὰ τῶν πλουσίων σταθερὰν συνείδησιν, περὶ τῶν ὑποχρεώσεων αὐτῶν πρὸς τοὺς πτωχοῦς. Κανένα κοινωνικὸν ἢ προσωπικὸν ἐλάττωμα δὲν ἀφῆκεν ἀνεξέλεγκτον. Τοιοῦτοτρόπως ἀνὰ τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία τῆς ἐπισκοπικῆς του περιφερείας ἐδημιούργησε μίαν ἰδανικὴν χριστιανικὴν κοινωνίαν. Εὐλόγως λοιπὸν ἐκφράζει ὁ ἴδιος εἰς μίαν ὁμιλίαν του τὴν μεγάλην ἱκανοποίησίν του, διὰ τὴν πλουσίαν καρποφορίαν τοῦ κηρύγματός του. Εὐγενεστάτῃ τῷ ὄντι συναίσθησις καυχῆσεως καὶ χαρᾶς εὐαγγελικοῦ ποιμενάρχου! Ὁ Μ. Βασίλειος ἀπέθανε τὸ 379 εἰς ἡλικίαν 49 ἐτῶν.

Γρηγόριος ὁ Θεολόγος.

Χεῖμαρρον εὐγλωττίας δυνάμεθα νὰ ἀποκαλέσωμεν τὸν Γρηγόριον, ὁ ὁποῖος μαζὺ μετὸν Βασίλειον «εἶναι οἱ πρῶτοι λαμπροὶ τύποι τῆς εὐλαβοῦς καὶ πολυμυθοῦς εὐγλωττίας, ἧτις ἀφιέρωσεν ἑαυτὴν εἰς τὴν τακτικὴν διδασκαλίαν τοῦ λαοῦ». Μετὰ τὴν συναρπαστικὴν εὐγλωττίαν των αὐτὴν κατέστησαν, πρῶτοι οὗτοι, τὴν θρησκείαν, δύναμιν, πρὸς συναρμολογὴν καὶ συμφιλίωσιν τῶν ψυχῶν, πρὸς βελτίωσιν τῶν ἠθῶν, πρὸς ἀναμόρφωσιν τῆς κοινωνίας.

Ὁ Γρηγόριος ἐγεννήθη τὸ 329 εἰς τὴν κωμόπολιν τῆς Καππαδοκίας Ἀριανζόν. Ὁ πατὴρ του ἦτο ἐπίσκοπος Ναζιανζοῦ, Γρηγόριος καὶ αὐτὸς ὀνομαζόμενος, ἡ δὲ μήτηρ του Νόννα τὸν ἐξέθρεψεν «ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου». Τὰ πρῶτα μαθήματά του διήκουσεν ὁ Γρηγόριος εἰς τὴν Καισάρειαν καὶ μετὰ ταῦτα μετέβη εἰς τὴν σχολὴν τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τῶν Ἀθηνῶν, ὅπου διήκουσε φιλοσοφικὰ μαθήματα καὶ ρητορικὴν. Εἰς Ἀθήνας, καθὼς εἶδομεν, συνεδέθη μετὰ τὸν Βασίλειον, καθὼς δὲ ὁ ἴδιος, γράφει, συνυπῆρξαν ὡς μία «ψυχὴ δυοῖν δέουσα σωμάτων διάστασιν». Ὡς ἐπόμενον, ἠκολούθησε τὸν Βασίλειον καὶ εἰς τὴν ἔρημον τοῦ Πόντου, ὅπου μονάζοντες ἀμφοτέρωι ἐπεδόθησαν εἰς τὴν μελέτην τῶν Γραφῶν.

Τὸ 361 καὶ εἰς ἡλικίαν 32 ἐτῶν ἐχειροτονήθη ἀπὸ τὸν πατέρα του πρεσβύτερος. Μετέβη τότε ὡς ἐφημέριος εἰς τὸν μικρὸν ναὸν τῆς ἁγίας Ἀναστασίας εἰς Κωνσταντινούπολιν, διὰ νὰ καταπολεμήσῃ ἐκ τοῦ πλησίον τὴν μεγάλην αἵρεσιν τῶν Ἀρειανῶν. Οὗτοι ἐδίδασκον ὅτι ὁ Χριστὸς-Λόγος τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι Θεός, ἀλλ' ἄνθρωπος. Κατεῖχον δὲ οἱ Ἀρειανοὶ ἐν ΚΠόλει ὄλους τοὺς ναοὺς, καὶ αὐτὸν ἀκόμη τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον. Οἱ βαθυστόχαστοι λόγοι τοῦ Γρηγορίου, οἱ τόσον ἀποδεικτικοὶ

περί τῆς θεότητος τοῦ Λόγου, παραμένουν μνημειώδεις πηγαὶ θεολογίας. Ὁ Ἀρειανισμὸς συνετρίβη, καὶ ὁ Γρηγόριος, ὡς ἔπαθλον, ἀπέκτησεν ἀπὸ τὴν συνείδησιν τοῦ λαοῦ τὸν βαρυσήμαντον τίτλον «Θεολόγος».

Κατ' ἀπόλυτον ἐπιλογὴν τοῦ αὐτοκράτορος Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου χειροτονηθεὶς ἐπίσκοπος τὸ 380 εἰς ἡλικίαν 51 ἐτῶν, ἀνήλθεν εἰς τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον, τὸ δὲ 381 ἀνεδείχθη πρόεδρος τῆς συνελθούσης ἐν Κόλτσι Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Ἀπὸ τοὺς λόγους του διεσώθησαν 45. Εἰς τοὺτους ἀπαστράπτει, πράγματι, ἡ ἀναμορφωτικὴ ψυχὴ του καὶ καταπλήττει ἡ φιλοσοφικὴ καὶ ρητορικὴ δεινότης του. Ἐξαντλεῖ εἰς τοὺς λόγους του τοὺτους, θὰ ἔλεγε τις, τὰ φλέγοντα τότε δογματικὰ καὶ κοινωνικὰ προβλήματα. Φρονηματίζει ἀποτελεσματικῶς τοὺς ἀκροατὰς του εἰς τὴν πίστιν καὶ τὴν ἠθικὴν τῆς πίστεως. Εἰσηκούσθη δὲ ὑπὸ τοῦ λαοῦ ὅταν εἰς εἰδικὴν ὁμιλίαν του συνέστησε νὰ σταματήσουν αἱ ἀνὰ τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς ἀγορὰς πρόχειροι συζητήσεις ἐπὶ τῶν δογμάτων τῆς πίστεως. «Ὁ παντὸς ἀνθρώπου, ἔλεγε, οὔτε παντὸς καιροῦ τὸ περὶ Θεοῦ διαλέγεσθαι», καθ' ὅσον ἔριδες καὶ ἀκαταστασία προκύπτουν ἐκ τούτου. Ἐπείσθησαν ὡσαύτως οἱ ἀσπαζόμενοι ἐξ Ἰουδαίων καὶ εἰδωλολατρῶν τὴν χριστιανικὴν πίστιν, ὅπως βαπτίζονται ἀμέσως ἀφοῦ κατηχηθοῦν, διότι ἐπεκράτει ἡ συνήθεια νὰ βαπτίζονται οὗτοι περὶ τὰ τέλη τῆς ζωῆς των, εἰς ἐφόδιον δῆθεν τῆς αἰωνίου ζωῆς.

Ἀμείλικτος καὶ καυστικός ὑπῆρξεν ὁ Γρηγόριος ὅταν ἤλεγχε τὰς ἠθικὰς ἐλλείψεις λαϊκῶν τε καὶ κληρικῶν, ἱερέων καὶ ἀρχιερέων. Τὸ ἀπαιτούμενον πρὸς τοῦτο ἠθικὸν σθένος καὶ ποιμαντορικὸν κύρος ἦντλει προφανῶς ἀπὸ τὴν προσωπικὴν ἠθικὴν του μεγαλειότητα, τὴν ὁποίαν οὐδεὶς ἦτο δυνατὸν νὰ διαμφισβητήσῃ. Ἐλέγχων δὲν παρέλειπε νὰ κακίζῃ καὶ τοὺς κληρικούς ἐκεῖνους, οἱ ὅποιοι διακεκριμένην κατέχοντες ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ θέσιν, ἔζων μὲ ἐπιδεικτικὴν πολυτέλειαν καὶ κοσμικὴν ἀνεσιν.

Ὡς ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως ὁ Γρηγόριος ἔχων βαθυτάτην συναίσθησιν τῆς ἀποστολῆς του καὶ τῶν καθηκόντων του, δὲν ἐδίστασε καὶ νὰ θυσιάσῃ ἐαυτὸν μᾶλλον, χάριν τῆς συνταραχθείσης εἰρήνης τῆς Ἐκκλησίας, ἐκ διαβολῶν καὶ συκοφαντιῶν ἐνίων ἱεραρχῶν: α) διὰ τὴν ἠπίαν τάχα πολιτικὴν του ἔναντι τῶν ὑπολειμμάτων τοῦ Ἀρειανισμοῦ καὶ β) διὰ τὸν ἀσκητικὸν βίον τὸν ὁποῖον διῆγεν ὡς ἀρχιεπίσκοπος. Εἶπομεν ὅτι ὁ Γρηγόριος μὲ τοὺς θεολογικοὺς λόγους του, τοὺς ὁποίους ἐπὶ μακρὸν ἐξεφώνει εἰς τὸν ναὸν τῆς ἀγ. Ἀναστασίας, ὡς πρᾶσβύτερος, ἐπέβαλεν εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ λαοῦ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν. Πρόκειται περὶ πραγματικοῦ θριάμβου. Ὁ Ἄρειος, ἀπὸ τοῦ 312 πρᾶσβύτερος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἀνέτρεπε μὲ τὴν κακοδοξίαν του τὸ περὶ Ἁγίας Τριάδος δόγμα. Ἐδίδασκεν ὅτι «ναὶ μὲν ὁ υἱὸς καὶ λόγος τοῦ Θεοῦ ὑπάρχει πρὸ παντὸς χρόνου, ἀλλ' οὐχὶ προαιωνίως. «Ἦν ποτε, ὅτε οὐκ ἦν». Δὲν ἐγεννήθη δὲ ἐκ τοῦ πατρὸς, ἀλλὰ θελήματι τοῦ πατρὸς ἐκ τοῦ μηδενὸς ἐκτίσθη. Ἦτο

λοιπὸν κτίσμα ἐξ οὐκ ὄντων. Ὁ Θεὸς δὲν ἦτο πάντοτε πατήρ, οὐδὲ ὁ υἱὸς ὑπῆρχε πρὶν γεννηθῆ, δηλαδὴ προτοῦ κτισθῆ, ἀλλ' οὐδὲ ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ πατρὸς ἐκτίσθη. Ξένος λέγει, ἐστὶν αὐτοῦ κατὰ τὴν οὐσίαν, ἐπομένως οὐδὲ Θεὸς ἀληθινὸς ἐστὶν ὁ Χριστὸς, ἀλλὰ μετοχῇ ἐθεοποιήθη!»

Ὁ Μ. Κωνσταντῖνος, διὰ νὰ προλάβῃ σχίσμα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, συνεκάλεσε τὸ 325 τὴν Α' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον. Αὕτη καθώρισεν ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι Θεὸς ἀληθινός, ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, ὁμοούσιος τῷ Πατρί. Ἐν τούτοις καὶ ἐφεξῆς ἐπεκράτησαν οἱ Ἀρειανοὶ ὑποστηριζόμενοι μάλιστα καὶ ὑπὸ αὐτοκρατόρων. Πρὸς πλήρη λοιπὸν κατατρόπωσιν των ὁ Μ. Θεοδόσιος συνεκάλεσε τὴν Β' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον (381). Τὸ ἔργον τοῦ Γρηγορίου εἶχεν ἤδη παρασκευάσει τὸν θρίαμβον τῆς ὀρθοδοξίας. Εἶδομεν ὅτι ἐν τῷ μεταξύ χρόνῳ ὁ Θεοδόσιος τὸν κατέστησε ἀρχιεπίσκοπον ΚΠόλεως, ὅταν δὲ κατὰ τὴν ἑναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου ἀπέθανεν ὁ πρόεδρος αὐτῆς ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας Μελέτιος, ὁ αὐτοκράτωρ κατέστησε πρόεδρον τὸν Γρηγόριον. Ἱεράρχαι τινες τῆς Συνόδου μὴ ἀνεχόμενοι τὴν πρωτοπορείαν τοῦ Γρηγορίου διημφισβήτησαν κατὰ πρῶτον τὴν νομιμότητα τῆς ἐπισκοπῆς αὐτοῦ. Τὸν ἐκάκισαν δὲ ὅτι τάχα διάκειται συμπαθῶς πρὸς τοὺς ὑπολειφθέντας τοῦ Ἀρειανισμοῦ. Ὡς ἦτο ἐπόμενον διαταράχθη ἡ εἰρήνη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.

Ὁ Γρηγόριος, ὡς πρόεδρος πλέον τῆς Συνόδου, εὐρέθη εἰς τὴν ψυχολογικὴν ἀνάγκην νὰ ἐλέγξῃ τὴν ἐπελθοῦσαν ἀναταραχὴν, νὰ κακίσῃ τοὺς διαστρέφοντας τὴν πραγματικότητα καὶ νὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν ἀλήθειαν ἔναντι τῶν συκοφαντικῶν κατὰ τοῦ προσώπου του διαδόσεων. *Εἰς περικοπήν τοῦ ἐκφωνηθέντος τότε «Συντακτηρίου» λόγου του, ἀποκαλύπτεται ἀνάγλυφος ἡ ψυχικὴ μεγαλοπρέπεια τοῦ Γρηγορίου καὶ ἡ ἀγάπη του πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν. «Ἄνδρες συμποίμενες τῆς ἱερᾶς ποιμνῆς τοῦ Χριστοῦ, εἶπεν ἀναφερόμενος πρὸς τοὺς ἱεράρχας τῆς Συνόδου. Αἰσχρὸν μὲν εἶη καὶ παντελῶς οὐχ ὑμῶν, εἰ τοὺς ἄλλους τὴν εἰρήνην παιδεύοντες αὐτοὶ πρὸς ἀλλήλους πόλεμον ἤρεσθε. Πῶς δ' ἂν ὁμονοεῖν ἐτέροις πείσητε αὐτοὶ ὄντες περὶ τὰ δοκοῦντα ἀσύμφωνοι; Ἄλλ' ἱκετεύω ὑμᾶς πρὸς τῆς Τριάδος αὐτῆς καλῶς τε καὶ εἰρηνικῶς διαθέσθαι τὰ πρὸς ἀλλήλους. Εἰ δὲ τι ἐγὼ τῆς διαστάσεως αἴτιος, οὐκ εἶμι σεμνότερος Ἰωάνᾳ τοῦ προφήτου, βάλετέ με εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ παύσεται ἀφ' ὑμῶν ὁ κλύδων τῶν ταραχῶν. Αἰροῦμαι παθεῖν ὅ,τι ἂν βούλεσθε, καίπερ ἀθῶος ὢν, τῆς ὑμῶν ἔνεκεν ὁμονοίας. Θρόνον ἐξώσατε, πόλεως ἀπελάσατε, μόνον τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν εἰρήνην ἀγαπήσατε. Ἐρρωσθε, ἱεροὶ ποιμένες, καὶ τῶν ἐμῶν πόνων μνημονεύοντες μὴ ἀπολήξητε». Μεθ' ὅ, ὁ Γρηγόριος μὲ ψυχικὴν μεγαλοπρέπειαν κατελθὼν τὸ βῆμα, ὑπὸ τὴν γενικὴν κατάπληξιν τῆς Συνόδου, ἐνεχείρισεν τὴν παραίτησίν του πρὸς τὸν ἐμβρόντητον αὐτοκράτορα Θεοδόσιον.

Ὅταν ἀπεχώρησε τῆς Συνόδου συνεκάλεσεν εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν τῆς ΚΠόλεως, τὸν λαὸν καὶ τὸν κλῆρον, καὶ ἀνήγγειλε δημοσίᾳ τὴν παραί-

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

«Ἡ Ἑβδομάς προσευχῆς ὑπὲρ τῆς ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν».

Ἡ Ἐπιτροπὴ Πίστεως τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν ἐξέδωκεν φυλλάδιον, τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται εἰς τὴν ἀπὸ τῆς 18ης μέχρι τῆς 23ης Ἰανουαρίου 1963 Παγκόσμιον «Ἑβδομάδα προσευχῆς ὑπὲρ τῆς ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν», καὶ ἦτις κατὰ τὸ τρέχον ἔτος, στηρίζεται ἐπὶ τῶν λόγων τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «Αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ἡ εἰρήνη ἡμῶν» (Ἐφεσ. 2,14). Τὸ φυλλάδιον τοῦτο περιέχει προσευχὰς καὶ συντόμους ἀκολουθίας, ποὺ εἶναι δυνατὸν νὰ χρησιμοποιηθοῦν, εἴτε κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀτομικῆς προσευχῆς πάντων τῶν Χριστιανῶν, εἴτε κατὰ τὴν ὥραν τῆς δημοσίας λατρείας τῶν Προτεσταντῶν. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι αἱ εἰς τὰς ἀκολουθίας καὶ προσευχὰς αὐτὰς περιλαμβανόμεναι εὐχαί, βιβλικαὶ περικοπαί, δεήσεις καὶ ὁμολογίαι τῆς πίστεως διέπονται ὑπὸ γνησίῳ οἰκουμενικῷ πνεύματι. Ἄλλ' ἀσφαλῶς αἱ ἀκολουθίαι αὐταὶ θὰ εἶχον γνησιώτερον οἰκουμενικὸν πνεῦμα, ἐὰν ἦντλον τὸ περιεχόμενον

τῆσίν του. «Οὐδέποτε ἡ τοῦ ρήτορος δεινότης ἀπέβη λαμπροτέρα οὐδὲ εἰς τηλικούτου προήλθεν ὕψος», γράφει ὁ ἱστορικός μας. «Ἀπολογηθεὶς ἀφελῶς ὑπὲρ τοῦ βίου αὐτοῦ καὶ τῶν δοκιμασιῶν, ὑπὲρ τῆς πίστεως καὶ τῶν πρὸς σωτηρίαν τοῦ λαοῦ ἀγῶνων, χαρακτηρίζει ἔπειτα ἐντόνως τὴν φιλαρχίαν καὶ ραδιουργίαν τινῶν ἐκ τῶν ἐπισκόπων, ἦν παραβάλλει πρὸς τὰς πονηρὰς τοῦ ἵπποδρόμου ἀμίλλας, καὶ ἡδὴ ἐπέρχεται ἐπὶ τὸν γενόμενον κατ' αὐτοῦ ἔλεγχον, ὅτι δὲν ἐπεδείχθη ἀνελεήμων πρὸς τοὺς καταβληθέντας τῆς πίστεως πολεμίους» (τοὺς δλίγους Ἀρειανούς δηλαδὴ, τοὺς ὁποίους μετὰ τὴν κατατρόπωσίν των ἠγωνίζετο νὰ προσελκύσῃ διὰ τῆς πειθοῦς, καὶ ὄχι διὰ τῆς βίας). Ἀποκρίνεται μετὰ ταῦτα εἰς τὴν μομφὴν τὴν γενομένην κατ' αὐτοῦ, ὅτι οὔτε τράπεζαν πολυτελεῆ ἔχει οὔτε συνοδείαν πολυάριθμον. «Δὲν ἤξευρον, λέγει, ὅτι ἔργον ἡμῶν ἦτο νὰ ἐρίζωμεν ἐπὶ πλούτῳ καὶ μεγαλοπρεπείᾳ συναγωνιζόμενοι πρὸς τοὺς ὑπάτους καὶ τοὺς στρατηγούς! Ἐὰν ἤμαρτον κατὰ τοῦτο, συγχωρήσατέ με. Προχειρίσατε ἐπίσκοπον ἕτερον ἀρεστόν τῳ ὄχλῳ, ἔμοι δὲ ἐπιτρέψατε νὰ ἀπέλθω εἰς τὸν ἡσύχιον καὶ ἐρημικὸν τῶν ἀγρῶν βίον». Τοιουτοτρόπως ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἐνότητος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐθεώρησε καθήγον του νὰ θυσιάσῃ τὸν ἑαυτὸν του. Ἀπεσύρθη εἰς τὴν γενέτειράν του κωμόπολιν Ἀριανζόν, ἐν γαλήνῃ διάγῳν καὶ συγγράφων. Ἀπέθανε μετὰ ὀκτῶ ἔτη, τὸ ἔτος 390.

(Συνεχίζεται)

Ἀρχιμ. Ι. Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, Δ. Θ.
τέας Διευθυντῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Βασιλῶνης

μενόν των ἐκ τῶν λειτουργικῶν κειμένων τῆς Ὁρθόδοξου Ἀνατολῆς ἡ ὁποία ὄχι μόνον κατὰ τὴν «Ἑβδομάδα προσευχῆς διὰ τὴν ἐνότητα τῶν Χριστιανῶν», ἀλλὰ συνεχῶς καὶ ἀδιαλείπτως καὶ εἰς πάσας τὰς λατρευτικὰς ἐκδηλώσεις καὶ συνάξεις αὐτῆς εὐχεται ὑπὲρ τῆς ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν καὶ ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου.

Αἰσιόδοξοι προβλέψεις.

Ἡ λήξις τῶν ἐργασιῶν τῆς πρώτης περιόδου τῆς Β' ἐν Βατικανῷ Συνόδου ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ διατυπωθοῦν αἰσιόδοξοι προβλέψεις διὰ τὸ μέλλον τῆς Ἐκκλησίας, ἐν σχέσει πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἐνότητος αὐτῆς. Ἡ αἰσιοδοξία αὐτὴ στηρίζεται εἰς τὸ ὅτι ἐν τῇ περὶ ἧς ὁ λόγος Συνόδῳ ἐπεκρατήσαν οὐχὶ οἱ ἀδιάλλακτοὶ ἐκπρόσωποι τοῦ ὑπερανστηροῦ παπικοῦ πνεύματος, ἀλλ' ἐκεῖνοι, οἵτινες, κατανοοῦντες τὰς ὑπερβολὰς τοῦ πνεύματος τούτου, τονίζον περισσότερο τὴν ἀξίαν τοῦ ἐπισκοπικοῦ θεσμοῦ καὶ βλέπουν μετὰ περισσοτέρας κατανοήσεως τὴν Ὁρθόδοξον Ἀνατολήν.

Μάλιστα ἐκπρόσωποι τινες τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, οἵτινες δροῦν ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἔφθασαν εἰς τὸ σημεῖον κατὰ τὰς μετ' ὀρθόδοξον συζητήσεις των νὰ διακηρῦττον, ὅτι ἠτήθη καὶ συνετριβή ἐν τῇ Συνόδῳ τὸ ἀδστηρὸν παπικὸν πνεῦμα, γεγονός τὸ ὁποῖον θὰ ὑποβοηθήσῃ τὴν προσέγγισιν πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

Βεβαίως εἶναι πρόωρον νὰ ἐξαγάγῃ τις ὀριστικὰ συμπεράσματα. Ἐὰν δὲν γίνῃ ἔμπρακτος ἐπανόρθωσις τῶν εἰς βάρος τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας γενομένων ἀδικιῶν ἐκ μέρους τοῦ Παπισμοῦ, εἶναι πρόωρον νὰ κωριαρχηθῶν τις ὑπὸ ἀκρας αἰσιοδοξίας διὰ μίαν προσεχῆ διευθέτησιν τῶν μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ὑφισταμένων διαφορῶν. Πάντως, ὅπωςδήποτε πρέπει νὰ χαίρωμεν, διότι ἐν τοῖς κόλποις τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἐσχάτως παρατηροῦνται πολλὰ ζυμώσεις καὶ παρουσιάζονται ρεύματα ποικίλα καὶ ἔστιν ὅτε ἀλληλοσυγκρουόμενα. Ἄς εὐχηθῶμεν, ὥστε τὰ φιλανατολικά ρεύματα νὰ ἐπικρατήσουν πλήρως, ἵνα εἶναι δυνατὸν μετὰ ταῦτα —μετὰ ἐκδήδωσιν εἰλικρινοῦς μετανοίας ἐκ μέρους τῶν ἐκπροσώπων τοῦ Παπισμοῦ— νὰ ἀρχίσῃ εἰλικρινὴς διάλογος μεταξὺ τῆς Ὁρθόδοξου καὶ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας.

Θὰ ἐπεσκίαζε τὴν αἴγλην τῶν ἀξιωματῶν.

Ἐν συνεχείᾳ πρέπει νὰ σημειωθῇ, ὅτι ὁ Πάπας Ἰωάννης ΚΓ' ὠνόμασε πρὸ τινῶν ἑβδομάδων ὡς ἐνεργὰ μέλη τῆς ἐπὶ τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν Ἐπιτροπῆς τοὺς προκαθημένους τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ ρωμαιοκαθολικῶν «πατριαρχείων» καὶ ὀνίτας ἀρχιερεῖς διαφόρων λειτουργικῶν τύπων καὶ ἐθνικότητων,

ἐν οἷς καὶ τὸν «'Εξαρχον» τῶν «'Ενωτικῶν» Ἑλλάδος.

Τὸ γεγονός τοῦτο θὰ ἠδύνατο νὰ ἀποβῆ εἰς ὄφελος τῶν καθ' ὅλον ἐνωτικῶν προσπαθειῶν, ἐὰν πάντες οὗτοι, θυσιάζοντες ἐν ἀνάγκῃ καὶ τὰ προσωπικά των ἀξιώματα, ἔθετον τὰ ἀναμφισβήτητα διανοητικά καὶ συγγραφικά των τάλαντα καὶ χαρίσματα, οὐχὶ εἰς τὴν προσπάθειαν τῆς διαιωνίσεως τοῦ δηλητηριάζοντος τὰς σχέσεις Ὁρθοδόξου καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν θεσμοῦ τῆς Οὐνίας, ἀλλ' εἰς τὴν εἰλικρινῆ διακήρυσιν τῆς ὑπεροχῆς τοῦ ὀρθοδόξου ἀνατολικοῦ πνεύματος ἔναντι τοῦ ῥωμαιοκαθολικοῦ. Οὕτω θὰ ἐξησφάλιζον, ὅχι μόνον διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ δι' ἑαυτοὺς δόξαν, ποὺ θὰ ἐπεσκίαζε τὴν αἴγλην τῶν ἀξιωμάτων, τὰ ὁποῖα τώρα κατέχουν, ἐξαρτώμενοι ἐκ τοῦ Βατικανοῦ.

«'Ενεφύσησε τὴν πνοὴν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος».

Ὁ Πρόεδρος τῆς ἰταλικῆς δημοκρατίας κ. Σέννι, ἀπαντῶν εἰς τὸν προσφωνήσαντα αὐτὸν Βασιλέα μας, εἶπε τὰ ἑξῆς: «Ἡ χριστιανικὴ πίστις ἐνεφύσησεν εἰς τοὺς δύο ἀρχαίους πολιτισμούς, τὸν ἑλληνικὸν καὶ τὸν ρωμαϊκόν, τὴν πνοὴν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἐνεκα τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, τὴν ὁποίαν ἐδίδαξεν ὁ ἀπὸ Ταρσοῦ Παῦλος ἐπὶ τῶν κλιτύων τῆς Ἀκροπόλεως, ἡ ψυχὴ τῶν δύο ἔθνῶν μας ἀπεκαλύπτετο διὰ δευτέραν φορὰν. Τὸ κλασσικὸν πνεῦμα καὶ ἡ χριστιανικὴ ψυχὴ κατειργάσαντο ὁλόκληρον τὸν δυτικὸν πολιτισμόν, θεμέλια αἰώνια τοῦ ὁποῖου ἀποτελοῦν αἱ Ἀθήναι καὶ ἡ Ρώμη».

Θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον, ἐὰν καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἰδιوكοὺς μας πολιτικούς καὶ καθοδηγητὰς τῆς κοινῆς γνώμης ὠμίλων μὲ τόσῃ σαφήνειαν περὶ τοῦ ὅλου, τὸν ὁποῖον ἔπαιξε τὸ χριστιανικὸν καὶ δὴ τὸ ὀρθόδοξον πνεῦμα διὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος, ἦτις, οὐδα κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐξ ἐπόψεως πνευματικῆς, πεπτωκυῖα καὶ βαρῶς τετραυματισμένα, ὠδηγήθη εἰς τὴν ἀνόρθωσιν μόνον ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ ἀτμοσφαιρᾷ τοῦ Χριστιανικοῦ Βυζαντίου, ποὺ κατέστη καὶ ὁ μέγας παιδαγωγὸς τῆς Δύσεως.

'Απαιτεῖται στενὴ καὶ συνεχὴς συνεργασία.

Οἱ πρό τινων ἡμερῶν ἀναλαβόντες τὰ καθήκοντά των νέοι ἡγέται τοῦ Ἐθνικοῦ μας Στρατοῦ θὰ προσέφερον σπουδαίας ὑπηρεσίας εἰς τὸ Ἔθνος, ἐὰν ἐν στενωπότητι συνεργασίᾳ μετὰ τῆ Μητροῦς Ἐκκλησίας ἐνοστηματοποιοῦν τὰς προσπάθειάς διὰ τὴν ὅσον τὸ δυνατὸν ἀρτιότεραν θρησκευτικὴν καὶ πνευματικὴν χειραγώγησιν τῶν Ἑλλήνων στρατιωτῶν. Ἰδίως ἡ Θρησκευτικὴ Ὑπηρεσία τοῦ Στρατοῦ πρέπει νὰ ἀναδιοργανωθῆ ἐκ βάθρων, διὰ νὰ δύναιτο ν' ἀνταποκρίνηται εἰς τὰς ἐλπίδας, τὰς ὁποίας πρέπει νὰ στηρίζῃ εἰς αὐτὴν ὁ εὐσεβὴς ἑλληνικὸς λαός.

Ὅθεν ἡ προσπάθεια πρὸς ἀνόρθωσιν τῆς Παιδείας μας πρέπει νὰ συμπληρωθῆ διὰ τῆς ἀναδιοργανώσεως τῶν πνευματικῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Στρατοῦ. Διότι ἐὰν ἐκ τῶν μέσων ἢ ἀνωτάτων σχολῶν μας

διέρχεται μόνον ἐν τμήμα τῆς νεολαίας μας, εἰς τὰς τάξεις τοῦ Στρατοῦ φοιτοῦν πάντες ἀνεξαιρέτως οἱ Ἕλληνες νέοι. Δι' αὐτὸ τὰ κέντρα τῆς στρατιωτικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ αἱ διάφοροι μονάδες τοῦ στρατοῦ πρέπει νὰ εἶναι θαλερὰ καὶ γόνιμα φυτόρια τῶν ἐλληνορθοδόξων ἰδεωδῶν. Ὡστε ἡ μέχρι τοῦδε γινόμενη πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην προσπάθεια δέον ἐν τῷ μέλλοντι νὰ γίνῃ περισσότερο ἐντατικὴ καὶ πλέον συστηματικὴ. Πρὸς τοῦτο, ἀπαιτεῖται στενὴ καὶ συνεχὴς συνεργασία τῆς ἡγεσίας τοῦ Στρατοῦ μετὰ τῆς ἡγεσίας τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ μετὰ τῶν ἐκπροσώπων τῶν κυριωτέρων πνευματικῶν ὁργανισμῶν τοῦ Ἔθνους.

'Απαιτεῖται θαρραλέα καὶ αὐστηρὰ ἐφαρμογὴ.

Ὑπάρχουν πληροφορίες, κατὰ τὰς ὁποίας ἡ ἀπόφασις περὶ τῆς διώρον καθ' ἑβδομάδα διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν εἰς Τεχνικὰς Σχολὰς καὶ εἰς τὰ Νυκτερινὰ Γυμνάσια δὲν ἐφαρμόζεται γενικῶς.

Ἐὰν αἱ πληροφορίες μας αὐταὶ εἶναι ἀληθεῖς, ὀφείλει ὁ ρέκτης Ὑπουργὸς Ἐκπαιδεύσεως καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας νὰ διατάξῃ τὴν ἀμεσον ἐφαρμογὴν τῆς, ὅπως καὶ τῶν λοιπῶν ἀποφάσεων τῶν ὑπ' αὐτοῦ καταρτισθεισῶν κατὰ τὸ πρόσφατον παρελθὸν ἐπιτροπῶν.

Εἶναι ἐπὶ τέλους καιρὸς νὰ κατανοηθῆ ὑπὸ τῶν ἰθύνοντων τὰ τῆς Ἐθνικῆς μας Παιδείας, ὅτι εἰς τὰ ζητήματα τοῦ προσανατολισμοῦ τῆς νεολαίας μας δὲν χρειάζονται ἡμίμετρα, ἀλλ' ἀπαιτεῖται θαρραλέα καὶ αὐστηρὰ ἐφαρμογὴ ὅλων τῶν μέτρων, ἅτινα ὑπαγορεύονται ὑπὸ τῆς Ἐλληνορθοδόξου παραδόσεως.

Ὁ Δεκάλογος τοῦ Θεολόγου Καθηγητοῦ.

Τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Οἱ Νέοι Θεολόγοι» ἐκδιδόμενον Δελτίον τῆς «Πανελληνίου Ἐνώσεως Ἀδιορίστων Θεολόγων» (Π.Ε.Α.Θ.) καθορίζει κατὰ λίαν ἀξιεπαινον τρόπον τὸν Δεκάλογον τοῦ Θεολόγου Καθηγητοῦ, διατυπούμενον ὡς ἑξῆς: 1. Νὰ θυμᾶσαι πάντα, ὅτι δὲν εἶσαι ἕνας ἀπλὸς ὑπάλληλος, ἀλλὰ ἕνας λειτουργὸς μὲ ὑψίστην ἀποστολήν. 2. Δίδασκε περισσότερο μὲ τὸ παράδειγμά σου καὶ λιγώτερο μὲ τὰ λόγια σου. 3. Κάνε τὸ μάθημά σου μὲ πνοὴν καὶ παλμό. Ἀπόφυγε τὴν μηχανικὴν ἐπανάληψιν τοῦ βιβλίου. 4. Δῶσε στοὺς μαθητὰς σου τὴν εὐκαιρίαν ν' ἀναπτύξουν στὴν τάξιν τὰ προβλήματα τους καὶ τίς ἀπορίεις τους. Ὁ ἀγαπήσουν ἔτσι τὸ μάθημά σου. 5. Δεῖξε κατανόησιν καὶ ἀνθρωπιὰ στίς ἀδυναμίας τῶν μαθητῶν σου. Γίνε ὁ μεγαλύτερος φίλος τους. 6. Φρόντισε νὰ ἐπεκτείνῃς τὴν εὐεργετικὴν σου ἐπίδρασιν κ' ἔξω ἀπὸ τὴν τάξιν. Ὁργάνωσε διαλέξεις, κηρύγματα, κοινωνικὴ ἀλληλεγγύη. 7. Μελέτα τίς ἐλεύθερες ὥρες σου τὴν ἐπιστήμην σου καὶ τὴν θύραθεν σοφίαν. Νὰ εἶσαι πάντα ἔτοιμος νὰ δίνῃς σωστὰς καὶ ὑπεύθυνες ἀπαντήσεις. 8. Νὰ προσεύχῃσαι καθημερινά. Ὁ ἀντλήσης δύναμιν ἀπαραίτητη γιὰ τὴν συνέχισιν τοῦ ἔργου σου. 9. Νὰ ζῆς πάντα μὲ τὴν ἀνησυχία μήσως δὲν ἐκτελεῖς στὴν ἐντέλεια τὸ καθήκον

σου. Αυτό θα σε οδηγή στην ανανέωσίν σου. 10. Θυμίσου πώς ἡ βασική χριστιανική ἀρετὴ εἶναι ἡ ἀγάπη. Ζέστανε μ' αὐτὴν τὴν καρδιά σου καὶ τίς καρδιές τῶν συναδέλφων καὶ μαθητῶν σου. Θὰ γίνῃς ἔτσι ἕνας λειτουργὸς ἀξίος τῆς ἀποστολῆς σου».

Ἀσφαλῶς ἡ κατάστασις τῆς Παιδείας μας θὰ ἦτο πολὺ καλυτέρα, ἐὰν πάντες οἱ Θεολόγοι ἐνεφοροῦντο ὑπὸ τοιοῦτον πνεύματος, καὶ ἐὰν ἐπὶ πλέον οὗτοι ἐφρόντιζον νὰ ἔχουν ζωὴν περισσότερον Χριστοκεντρικὴν καὶ περισσότερον συνδεδεμένην μὲ τὴν λειτουργικὴν καὶ μυστηριακὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας μας, τοῦθ' ὅπερ καλὸν θὰ ἦτο νὰ προσετίθετο καὶ νὰ ἐπιμνησκέτο ὡσαύτως εἰς τὸν ἄριστον κατὰ τὰ ἄλλα Δεκάλογον τοῦτον.

Πλουσιωτάτη δρᾶσις.

Πρὸς ἀποστόμωσιν τῶν κατηγορούντων τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν δι' ἀδράειαν, εἰς τὰ κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας παρουσιασθέντα ἀπὸ τῆς στήλης ταύτης ἐπιτεύγματα τῶν Ἱ. Μητροπόλεων δέον νὰ προστεθῇ καὶ ἡ λαμπρὰ ποιμαντικὴ καὶ κοινωνικὴ δρᾶσις τοῦ διακεκριμένου Μητροπολίτου Κίτρους κ. Βαρνάβα. Περὶ ταύτης λίαν ἐγγλύττως ὁμιλεῖ τὸ ἐκδοθὲν προσφάτως καλλιτεχνικώτατον «Λεύκωμα ἐπὶ τῇ πεντηκονταετηρίδι ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Κατερίνης».

Οὕτως ὑπὸ τὴν πεφωτισμένην πνοὴν τοῦ Ἁγίου Κίτρους λειτουργοῦν, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ἐν τῇ Ἱερᾷ αὐτοῦ Μητροπόλει, τὸ Ἀνώτερον Ἐκκλησιαστικὸν Φροντιστήριον τὸ Φροντιστήριον Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς, ὅπερ καταρτίζει ἱεροψάλτας θαυρώτατον τοπικὸν παράρτημα τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ὅπερ καλλιεργεῖ συστηματικῶς τὸ ὁμιλητικόν, ἐξομολογητικὸν καὶ κατηχητικὸν ἔργον Ἐκκλησιαστικαὶ στέγαι νεότητος (ἀρρένων καὶ θηλέων), ἐν ταῖς ὁποίαις οἱ νέοι καὶ αἱ νεάνιδες διέρχονται τὰς ὥρας τῆς ἐξωσχολικῆς τῶν ζωῆς, ἀπασχολούμενοι μὲ μελέτην ὠφελίμων βιβλίων, παιγνίδια καὶ ἄλλας ἐκδηλώσεις καλῶς νοουμένης ψυχαγωγίας· τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Πνευματικὸν Κέντρον καὶ ἡ Λαϊκὴ Ἀκαδημία, ἣτις θὰ περιλάβῃ μεγάλην αἴθουσαν διαλέξεων, ὡς καὶ Ἐκκλησιαστικὸν κινήματογράφον καὶ θέατρον τὸ ταμεῖον ἐνισχύσεως ἀπόρων σπουδαστῶν περίλαμπρον Ἐκκλησιαστικὸν ὄρφανοτροφεῖον ἔθνικὸν παιδικὸν σταθμὸν κ.ἄ.

Ἐὰν εἰς ταῦτα προστεθοῦν ἡ ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου καθιέρωσις ἐτησίου Μαθητικοῦ Διαγωνισμοῦ, αἱ Ἐνοριακαὶ Συγκεντρώσεις, αἱ μορφωτικαὶ διαλέξεις, ἡ προσπάθεια πρὸς καλλιέργειαν τῆς λειτουργικῆς ζωῆς καὶ οἱ κόποι πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ θεμελιωθέντος ἤδη Ἐκκλησιαστικοῦ Γηροκομείου, τῆς Οἰκονομικῆς Σχολῆς καὶ ἑτέρων Ἐκκλησιαστικῶν Στεγῶν Νεότητος, γίνεται φανερόν ὅτι ἐν τῇ Ἱ. Μητροπόλει Κίτρους ἀναπτύσσεται πλουσιωτάτη δρᾶσις, ἀνταποκρινομένη εἰς ζωτικωτάτας συγχρόνους ἀνάγκας.

Νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν στάσιν τῆς παθητικῆς ἀντιστάσεως.

Ὁρθῶς ἐχαρκτηρίσθη ὡς θαρραλέα καὶ σαφῆς μία πρόσφατος ἀνακοίνωσις τῆς ἐφημερίδος «Κόσμος» τῶν Παρισίων, ἣτις διακηρύττει τὰ ἑξῆς: «Ὅλοι σεῖς, τὰ ἑκατομμύρια τῶν ὀρίμων πολιτῶν γνωρίζετε πολὺ καλὰ τὴν μεγάλην ἀξίωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν νέων καὶ τῶν παιδιῶν καὶ τὴν βαρεῖαν ἀνεπάρκειαν κοινωνικῆς καὶ πολιτιστικῆς ἀγωγῆς. Γνωρίζετε ἐπίσης, ὅτι ὑπάρχει ἄμεσος καὶ ἐπείγουσα ἀνάγκη νὰ γίνῃ τεραστία προσπάθεια, διὰ νὰ ἀποφευχθῇ ἡ ἠθικὴ καταστροφή τῆς νέας γενεᾶς. Πρέπει νὰ δράσετε, νὰ ἐνεργήσετε. Πρέπει νὰ ἀπαιτήσετε ἀπὸ ὄλους αὐτοὺς, τοὺς ὁποίους ἔχετε ἐκλέξει —ὑπουργοὺς, βουλευτάς, δημοτικοὺς καὶ κοινοτικοὺς ἀρχοντας— συγκεκριμένα μέτρα πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν προβλημάτων τῆς νεότητος».

Ἀληθῶς! Πάντα ταῦτα ἰσχύουν πολὺ περισσότερον διὰ τὴν Ἑλλάδα. Εἶναι ἐπὶ τέλος καιρὸς ἡ ὕγιης μερὶς τῆς Ἑλληνικῆς Κοινωνίας νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν στάσιν τῆς παθητικῆς ἀντιστάσεως ἐνώπιον τοῦ ἀπειλητικοῦ ρεύματος τοῦ κακοῦ, ὅπερ γίνεται ὁλονὲν καὶ θρασύτερον. Ἀπαιτεῖται ἐντατικὸς καὶ συστηματικὸς ἀγὼν, ὥστε οἱ ἀρμόδιοι νὰ συναισθανθοῦν τὰς εὐθύναις τῶν διὰ τὴν μέχρι τοῦδε ἐπιδειχθεῖσαν ὑπ' αὐτῶν ἀδράειαν καὶ νὰ ἀναλάβουν ἐφεξῆς συστηματικὴν προσπάθειαν πρὸς ἐξουδετέρωσιν τῶν ἐπικινδύνων διαβρώσεων καὶ φθοροποιῶν ἐπιδράσεων, τὰς ὁποίας ὑφίσταται ἡ νεολαία μας.

Ἄρά γε ἐσκέφθησαν;

Ὁ ἐκδοτικὸς ὄργανός, ὅστις παρατηρεῖται κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, καὶ ἡ κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας ἀρξαμένη ἐν τῇ πατρίδι μας σκνυταλοδρομία μεταξὺ τῶν διαφόρων Ἐγκυκλοπαιδειῶν συντελέσεν, ὥστε αἱ προθήκαι τῶν διαφόρων βιβλιοπωλείων νὰ εἶναι κατάμεστοι ἀπὸ μεταφράσεις διαφόρων σοβιετικῶν ἐκδόσεων, αἱ ὁποῖαι ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἦσαν τελείως ἀπηγορευμένα.

Οἴκοθεν νοεῖται, ὅτι διὰ τῶν σοβιετικῶν τούτων ἐκδόσεων διοχετεύονται εἰς τὴν πατρίδα μας ὄχι μόνον τὰ πορίσματα τῶν νεωτέρων σοβιετικῶν ἐρευνῶν εἰς τὸν τομέα τῶν θετικῶν Ἐπιστημῶν, ἀλλὰ καὶ αἱ ἀθεϊστικαὶ κοσμοθεωριακαὶ ἀπόψεις τοῦ Κομμουνισμοῦ, ποὺ ἐπιδρῶν ὀλεθρῶς εἰς τὴν ψυχὴν τῆς νεολαίας μας.

Ἄρά γε ἐσκέφθησαν ποτὲ οἱ ἀρμόδιοι σοβαρῶς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ὀλεθρίας αὐτῆς ἐπιδράσεως; Βεβαίως ἡ λήψις ἀστονομικῶν ἢ δικαστικῶν μέτρων δὲν εἶναι πάντοτε τὸ ἄριστον μέσον καταπολεμήσεως τῶν ἐπιβλαβῶν ἀντιχριστιανικῶν καὶ ἀνθεθνικῶν ἰδεολογιῶν. Ἄλλ' ὅταν ἡ παιδεία μας ἔχῃ τόσα κενὰ καὶ ὁ πνευματικὸς προσανατολισμὸς τῆς νεολαίας μας εἶναι τόσον ἑλλιπής· καὶ ὅταν ἡ διαφώτισις τῶν νέων μας εἰς τὴν κοσμοθεωριακὸν τομέα παρουσιάζῃ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

'Ιερά Σύνοδος

Τῆ 15ῃ 'Ιανουαρίου ἡ 'Ι. Σύνοδος ἐπανελάβε τὰς ἐπιταῖς ἐορταῖς τοῦ Δωδεκαημέρου διακοπείσας ἐργασίας αὐτῆς.

'Αρχιεπισκοπὴ 'Αθηνῶν

Κατὰ τὸ διαρρεῦσαν 15ήμερον ὁ Μακαριώτατος 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνῶν καὶ πάσης 'Ελλάδος κ. Χρυσόστομος ἐτέλεσε τὴν Θ. Λειτουργίαν εἰς τοὺς κάτωθι 'Ιεροὺς Ναοὺς:

— Τῆ 1ῃ 'Ιανουαρίου 1963 ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ 'Αθηνῶν. 'Εν συνεχείᾳ προέστη τῆς ἐπισήμου Δοξολογίας ἐπὶ τῇ πρώτῃ τοῦ Νέου 'Ετους, παρουσίᾳ τῶν Α.Α.Μ.Μ. τῶν Βασιλέων, τοῦ Προέδρου καὶ τῶν Μελῶν τῆς Κυβερνήσεως, τῶν Μελῶν τοῦ Διπλωματικοῦ Σώματος καὶ τῶν λοιπῶν ἐπισήμων.

— Τῆ 6ῃ 'Ιανουαρίου, ἐορτὴν τῶν Θεοφανείων, ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ 'Αθηνῶν, ἐνθα ἐτέλεσεν τὸν 'Αγιασμόν.

— Τῆ 13ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ 'Ι. Ναῷ τῆς Μητροπόλεως.

Προήδρευσε Συνεδριῶν:

— Τῆ 11ῃ 'Ιανουαρίου τῆς Μικτῆς 'Επιτροπῆς Μελέτης τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου.

'Επεσκέφθη:

— Τῆ 1ῃ 'Ιανουαρίου τὰ 'Ανάκτορα καὶ ἠύχθη ταῖς Α.Α.Μ.Μ. τοὺς Βασιλεῖς ἐπὶ τῷ Ν. *'Ετει.

— Τῆ 6ῃ 'Ιανουαρίου τὴν ἐν 'Αθήναις 'Αρμενικὴν Κοινότητα.

Παρέστη:

— Τῆ 3ῃ 'Ιανουαρίου εἰς τὴν πανηγυρικὴν τελετὴν τοῦ Συλλόγου «Μ. Βασίλειος».

— Τῆ 5ῃ 'Ιανουαρίου εἰς τὴν τελετὴν τῆς πίττας τοῦ 'Εθνικοῦ 'Ιδρύματος, παρουσίᾳ τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως.

— Τῆ 9ῃ 'Ιανουαρίου κατὰ τὴν γενομένην εἰς τὰ 'Ανάκτορα τελετὴν ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῶν ἀργυρῶν γάμων τῶν Α.Α.Μ.Μ. τῶν Βασιλέων.

'Εδέχθη:

— Τῆ 2ᾷ 'Ιανουαρίου τὸν Διευθυντὴν τοῦ 'Υπουργείου Παιδείας κ. Κυριάκην, τὸν ἐν 'Αθήναις 'Επίσκοπον τῶν 'Αρμενίων, τὸν κ. Βερνίκον, τὸν κ. Εὐγενίδην καὶ τὸν Σεβασμιώτατον 'Αρχιεπίσκοπον Τιβεριάδος κ. 'Ανατόλιον.

— Τῆ 3ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην *'Ακκρας κ. Εὐστάθιον.

— Τῆ 4ῃ 'Ιανουαρίου τὴν Γραμματεῖαν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου 'Εκκλησιῶν, τὸν Καθηγητὴν κ. Β. 'Ιωαννίδην, τὸν Γραμματέα τῆς Σιβιτανιδείου Σχολῆς καὶ Κληρικούς καὶ 'Ιεροφάλας τῆς 'Ι. 'Αρχιεπισκοπῆς 'Αθηνῶν.

— Τῆ 5ῃ 'Ιανουαρίου τὸν Θεοφιλέστατον 'Επίσκοπον Μηλιτουπόλεως κ. Ναθαναήλ, τὸν 'Εφέτην κ. 'Αλετράν, τὸν Πρωτοδίκην κ. 'Εξαρχόπουλον καὶ τὸν Στρατηγὸν κ. Χρυσικόν.

— Τῆ 8ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τὸν Πρεσβευτὴν τοῦ Βελγίου καὶ

τόσας ἐλλείψεις, τί ἄλλο θὰ ἠδύνατο νὰ γίνῃ; 'Η ἐλευθερία καὶ ἡ δημοκρατία δὲν πρέπει νὰ σημαίῃ ἀσυνδοσίαν!

Τὸ «'Ανώτερον 'Εκκλησιαστικὸν Φροντιστήριον Θεσσαλονίκης».

'Η ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ 'Ανωτέρου 'Εκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου Θεσσαλονίκης κ. 'Ιω. Φραγκοῦλα δημοσιευθεῖσα προσφάτως ἐκθεσις περὶ τῆς λειτουργίας τοῦ Φροντιστηρίου τούτου ἀποκαλύπτει, ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖ ἀξιολογωτάτην πνευματικὴν δύναμιν τῆς 'Εκκλησίας, ἐφ' ὅσον «οἱ μέχρι σήμερον ἀπόφοιτοι αὐτοῦ εἶναι 164 καὶ ἐξ αὐτῶν ἔχον προέλαθει εἰς τὰς τάξεις τοῦ 'Ιεροῦ Κλήρου 126, ἥτοι ποσοστὸν 76,23%». Μάλιστα «ἐκ τῶν 125 κληρικῶν πτυχούχων τοῦ Φροντιστηρίου οἱ 104 ὑπηρετοῦν εἰς τὴν Βόρειον 'Ελλάδα, οἱ 20 εἰς τὴν ὑπόλοιπον 'Ελλάδα καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικόν», ἐνῶ «εἰς πρὸ τριετίας ἀπέθανεν». Οἱ κληρικοὶ ἀπόφοιτοι τοῦ Φροντιστηρίου ἀναπτύσσουσιν εἰς τὰς ἐνορίας τῶν ἀξιόλογον δράσιν καὶ προσφέρουσιν θετικὴν ὑπηρεσίαν εἰς τὴν 'Εκκλησίαν καὶ εἰς τὸ 'Ἔθνος.

Τὸ ὅτι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος Φροντιστήριον λειτουργοῦν ἐντὸς τῆς Θεσσαλονίκης ὑπὸ τὰς εὐλογίας τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμονος συντελεῖ τὰ μέγιστα εἰς τὸν καλὸν καταρτισμὸν τῶν σπουδαστῶν του. Τὰ περισσότερα τῶν θεολογικῶν καὶ φιλοσοφικῶν μαθημάτων διδάσκονται ἐν αὐτῷ ὑπὸ καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

'Επὶ πλέον οἱ σπουδασταὶ του ἔχον τὴν δυνατότητα «νὰ παρακολουθοῦν τὰς μορφωτικὰς ἐκδηλώσεις τῶν πνευματικῶν 'Ιδρυμάτων τῆς πόλεως. 'Ακούουσιν διαλέξεις καὶ θείον κήρυγμα ἐκλεκτῶν ὁμιλητῶν, ἐπισκέπτονται ἐκθέσεις ζωγραφικῆς, παρακολουθοῦν συναυλίαν καὶ ἐνίοτε τὸ διδάσκον θέατρον. 'Επίσης τακτικὰ γίνονται ξεναγήσεις διὰ τοὺς σπουδαστὰς εἰς τὰ μουσεῖα καὶ τὰ μνημεῖα τῆς χριστιανικῆς τέχνης καὶ πρὸς πρακτικὴν ἐφαρμογὴν τῶν μαθημάτων τῆς Ποιμαντικῆς πραγματοποιοῦνται ἐπισκέψεις εἰς φιλανθρωπικὰ καὶ ἄλλα ἰδρύματα κοινωνικῆς προνοίας καὶ προόδου».

«'Αρτι γιννώσκω ἐκ μέρους...»

Τὸ δημοσιογραφικὸν ὄργανον τῶν 'Ελλήνων 'Ρωμαϊκοκαθολικῶν ἄς ἐπιτρέψῃ εἰς ἡμᾶς νὰ μὴ συμφωνήσωμεν μετ' αὐτοῦ, φρονοῦντος ὅτι «ἡ ὑγιὴς φιλοσοφία διδάσκει, ὅτι τὸ λογικὸν τοῦ ἀνθρώπου δύναται νὰ γνωρίσῃ τὴν ἀπόλυτον ἀλήθειαν, ὅταν βεβαίως ἢ λειτουργία του δὲν ἐμποδίζεται ὑπὸ ξένων παραγόντων».

'Αντιθέτως νομίζομεν ὅτι ἡ ὑγιὴς φιλοσοφία καταδικάζει τὴν νοησιαρχικὴν αὐτὴν ἀποψιν καὶ τονίζει τὸν πεπερασμένον χαρακτῆρα τοῦ ἀνθρωπίνου λογικοῦ, συμφωνοῦσα πλήρως μετὰ τοῦ 'Αποστόλου Παύλου, ὅστις διακηρύττει: «Βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι... 'Αρτι γιννώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι» (Α' Κορ. ιγ', 12).

τόν Διοικητήν τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος καθηγητὴν κ. Ξ. Ζολώταν.

Αὐθημερόν ἀνταπέδωκε ἐπίσκεψιν τοῦ Πρέσβευος τοῦ Βελγίου.

— Τῆ 9ῃ Ἰανουαρίου τὸν κ. Μαντέλλον τοῦ Συλλόγου προστασίας λεπρῶν, τὸ Ἐκκλ. Συμβούλιον τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου Πατησίων, τὸν Ἡγούμενον τῆς Ἱ. Μονῆς Πετράκη Παν. Ἀρχιμανδρίτην κ. Χ. Βασιλόπουλον καὶ τὸν Καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Βελγιοραδίου κ. Στ. Γκόσεβιτς.

— Τῆ 10ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Κορινθίας κ. Προκόπιον, Παροναξίας κ. Ἐπιφάνιον καὶ Ζακύνθου κ. Ἀλέξιον.

— Τῆ 11ῃ Ἰανουαρίου τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας κ. Δαμασκηνόν, Κίτρους κ. Βαρνάβαν, Μαντινείας καὶ Κυνουρίας κ. Γερμανόν καὶ Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμονα.

— Τῆ 14ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τὸν Πρεσβυτὴν τῆς Σουηδίας, τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Γρεβενῶν κ. Χρυσόστομον, Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνόν, Διδυμοτείχου κ. Κωνσταντίνου καὶ Σάμου καὶ Ἰκαρίας κ. Εἰρηναῖον καὶ ἐκπροσώπους τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν.

— Τῆ αὐτῆ ἡμέρᾳ ἐδέχθη εἰς συνεργασίαν τοὺς παρ' αὐτῷ Θεοφ. Βοηθούς Ἐπισκόπους καὶ τὸν Γεν. Διευθυντὴν τῆς Ἀποστ. Διακονίας Παν. Ἀρχιμ. κ. Παντελ. Μπαρδάκον.

Ἱερά Μητρόπολις Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης

Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Χριστουγέννων, τὰ Κατηχητικά Σχολεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, προνοία τῆς Α.Σ. τοῦ Μητροπολίτου Νικοπόλεως κ. Στυλιανοῦ, ἐπιμελεῖα δὲ καὶ μερίμνη τοῦ παν. Δ/νοῦ αὐτῶν καὶ ἱεροκήρυκος Ἀρχιμ. Φιλαρέτου Βιτάλη, τῆ συνεργασίᾳ τῶν θεολόγων Κατηχητῶν Πρωτοπρ. Ἀντωνίου Κουλούρη καὶ κ. Μιχαὴλ Αὐδίκου, καθηγητοῦ, παρουσίασαν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ κινηματοθεάτρου «Ἀκταῖον», τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας τῆς 24ης π.μ., μίαν ὥραϊαν ἑορτὴν, κέντρον τῆς ὁποίας ὑπῆρξε τὸ Κρητικὸν καὶ ὑπέρογον δράμα «Ἡ θυσία τοῦ Ἀβραάμ», περὶ οὗ, ὠμίλησεν ἐπ' ὅλιγον, ὁ παν. ἱεροκήρυξ, ἀναπτύξας καὶ τοὺς λόγους, δι' οὓς προετιμήθη καὶ ἐπαρουσιάσθη τὸ ὅτι ἐφέτος.

Ἡ συγκίνησις καὶ τὰ διδάγματα ὑπῆρξαν ἐξόχως ἰσχυρά, πάντες δ' ἐχειροκρότησαν τὴν ἐμπνευσμένην καὶ ἐπιτυχή ταύτην ἐκδήλωσιν τῶν Κατηχ. Σχολείων, ἣν ἐξήγε καὶ ὁ Σεβασμιώτατος, ἐν τέλει, συγχαρεῖς πάντας τοὺς κοπιῶντας κατηχητὰς, μαθητὰς καὶ μαθητρίδας διὰ τὴν προετοιμασίαν τῆς ἐν λόγῳ ἐξαιρετικῆς ταύτης ἑορτῆς.

Ἐξ ἄλλου τὴν Κυριακὴν 30ην ἱ. μ., εἰς τὴν αἴθουσαν Πνευματικῆς Ἑστίας διωργανώθη καὶ ἐγένετο φιλανθρωπικὴ λαχειοφόρος ἀγορά, ὑπὸ τῶν Ἑνοριακῶν Φιλοπτώχων Ταμείων, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Σ. Μητροπολίτου, τελέσαντος Ἁγιασμὸν καὶ τὴν ἑναρξιν ἐνώπιον τῶν ἐπισήμων, συγχαρέντος τὰς ἐργασθείας, καὶ εὐχρηθέντος θερμῶς διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς κινήσεως ταύτης ἐπ' ἀγαθῷ τῶν ἐνδεῶν καὶ ἀναξιοπαθούντων τῆς Πρεβέζης.

Καθ' ἅπασαν τὴν ἡμέραν διήρχοντο ἀάπολλοι χριστιανοὶ καὶ ἐπεδείκνουν τὰ φιλόφροντα αὐτῶν αἰσθήματα· τὰ δὲ ἀποτελέσματα τῆς κινήσεως ταύτης ὑπῆρξαν ἀρκούντως ἱκανοποιητικά. Ἐκ τῶν εἰσπράξεων δὲ τούτων, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν οἰκονομῶν τῶν φιλοπτώχων ταμείων ἐχορηγήθησαν χρηματικὰ βοηθήματα, ἱματισμός, ὑπόδησις κ.τ.τ. εἰς πλείστους πτωχοῦς. Ὁ δὲ Σεβασμιώτατος, πλὴν τῶν φυλακῶν, ἐπεσκέφη καὶ τοὺς πλημμυροπαθεῖς Φιλιππιάδος εἰς τοὺς ὁποίους ἰδιοχείρως προσέφερε διάφορα χρηματικὰ βοηθήματα πρὸς ἀνακούφισιν αὐτῶν.

Ὡσαύτως, ἅπασαι αἱ ἑορταὶ τοῦ Δωδεκαημέρου διεξήχθησαν μετὰ πάσης μεγαλοπρεπειᾶς, ἣ δὲ κατάδυσος τοῦ Τ. Σταυροῦ ἐγένετο μετὰ πάσης θρησκευτικῆς εὐλαβείας εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Πρεβέζης ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Κατὰ τὰς πρό τῶν ἑορτῶν συνεδρίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρου, ἀνεγνώσθησαν, πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ συνεζητήθησαν

ἐκθέσεις καὶ γράμματα τῆς Κανονικῆς τῶν Πατριαρχείων Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τινος περιπτώσεως νηστείας τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμονος περὶ τῆς Ἱ. Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς Βλατάδων τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς κ. Ἰακώβου περὶ τῆς παρὰ τῷ Παγκοσμίῳ Συμβουλίῳ τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Μιλητουπόλεως κ. Ναθαναὴλ περὶ τῆς Ἀθωλιάδος Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Μελόης κ. Αἰμιλιανοῦ περὶ τῆς ἐν Βατικανῷ Συνόδου καὶ περὶ τοῦ Κανονισμοῦ τοῦ Γραφείου τῆς παρὰ τῷ Παγκοσμίῳ Συμβουλίῳ τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀντιπροσωπείας τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριαρχείου τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Ἀπαμείας κ. Ἰακώβου, Πατριαρχικοῦ Ἐπιτρόπου τῆς χηρευούσης Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων, ὑποβάλλοντος ἀντίγραφον τῆς διαθήκης τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων Ἀθηναγόρου τοῦ Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Ἱερωνύμου Κοτσῶνη, Καθηγητοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Θεσσαλονίκης, περὶ τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐν Νύμφουργκ Δανίας Διασκέψεως τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν κ.ἄ.

— Διὰ Συνοδικῆς Πράξεως τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως καταγγέλλεται ἡ ἀνάμιξις ξένων προσώπων καὶ μάλιστα Οὐκρανοῦ τινος Σεργίου Ὀχοτσέγκο, αὐτοαποκαλουμένου ἀρχηγοῦ ἀνυπότακτου Λευκορωσικῆς ἀνεξαρτήτου Ἐκκλησίας, ὁ ὁποῖος «διὰ σκοτίους προφανῶς σκοπούς προβαίνει εἰς χειροτονίας Ἑλλήνων». Ἡ Συνοδικὴ Πρᾶξις ἐπιστᾶ τὴν προσοχὴν τοῦ Πληρώματος τῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας τῆς Αὐστραλίας καὶ Νέας Ζηλανδίας καὶ καθορίζει ῥητῶς καὶ ἀπεριφράστως, ὅτι πᾶσαι αἱ χειροτονίαι, αἱ συντελεσθεῖσαι ὑπὸ τοῦ μνημονευθέντος Οὐκρανοῦ Σεργίου, τυγχάνουν ἀντικανονικαί, ἄκυροι καὶ ἀνύπαρκτοι.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

Μετὰ τετραετίαν, ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς Αὐτοῦ, ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἀντιοχείας κ. Θεοδοσίος ὁ Στ' ἐπεσκέφη τὸν ἱστορικὸν Λίβανον, ἀφικόμενος εἰς Βηρυττὸν τὴν 9ην Νοεμβρίου. Ὁ Μακ. Προκαθήμενος τοῦ Ἀποστολικῶν θρόνου τῆς Μεγάλης Πόλεως Ἀντιοχείας ἐγένετο ἐνθουσιαστικῶς δεκτὸς ὑπὸ τῶν Λιβανίων, διότι οὐ μόνον εἶναι Λιβανίος ἐκ Βηρυττοῦ καὶ ἐποίμανε δύο Λιβανικὰς Ἐπαρχίας, ὡς Μητροπολίτης Τύρου καὶ Σιδῶνος καὶ Τριπόλεως, ἀλλὰ καὶ διότι ὁ Λίβανος, περιλαμβανὸν τοὺς περισοτέρους Ὀρθοδόξους, μόνης τῆς Βηρυττοῦ ἀριθμούσης περὶ τὰς 40 χιλιάδας Ὀρθοδόξων, δικαίως ἐθεωρεῖτο πάντοτε καὶ νῦν ὡς τὸ στήριγμα τοῦ Ἀντιοχικοῦ θρόνου.

Εἰς τὰ σύνορα τοῦ Λιβάνου ἐχαιρέτησαν τὴν Α. Μακαριότητα ἐκ μέρους τῆς Λιβανικῆς Κυβερνήσεως ὁ Διοικητὴς τῆς πόλεως Βέκκα (τῆς ἀρχαίας Κοίλης Συρίας), οἱ Σεβ. Μητροπολίται Ἡλιουπόλεως καὶ Ὄρους Λιβάνου καὶ πλῆθος ἐπισήμων καὶ λαοῦ.

Ἐκ τῶν συνόρων ὁ Μακ. Πατριάρχης κατηθύνη εἰς τὴν πολίχνην Τσαύουρα, περὶ τὰ 19 χιλιόμετρα τῶν συνόρων ἀπέχουσαν, ὅπθεν διέσχισεν ὀλόκληρον τὸ γραφικώτατον τοῦτο ὄρος, ἐπευφημούμενος καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς διαδρομῆς ὑπὸ τῶν πληθυσμῶν τῶν διαφόρων προαστείων, καταλήξας εἰς Βηρυττὸν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Βηρυττοῦ κ. Ἡλία καὶ τοῦ Ἱ. Κλήρου αὐτοῦ, τοῦ Πρωθυπουργοῦ κ. Ρασίτ Κάσαμ, τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, τῶν Πολιτικῶν καὶ Στρατιωτικῶν Ἀρχῶν, τοῦ Δημάρχου καὶ πάντων τῶν ἐπισήμων Ὀρθοδόξων με ἐπὶ κεφαλῆς τὰ μέλη τῆς Ὀρθόδοξου Κοινότητος Βηρυττοῦ.

Μετὰ τὰς σχετικὰς προσφωνήσεις καὶ ἀντιφωνήσεις ὁ Πατριάρχης, ἐπιβὰς τοῦ προεδρικοῦ αὐτοκινήτου, ὠδηγήθη εἰς τὸν Ἱ. Μητροπολιτικὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐτελέσθη, ἐν μέσῳ ἀσφυκτικοῦ πλήθους, Δοξολογία, μετὰ τὸ πέρας τῆς ὁποίας ἐπεσκέφη τὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας κ. Χουάτ Σιεχάμπ, ἀπονεύσαντα Αὐτῷ τὸν Μεγαλόσταυρον τοῦ Τάγματος τοῦ Κέδρου καὶ κατέληξεν εἰς τὸ Μητροπολιτικὸν Μέγαρον, ὡς φιλοξενούμενος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Βηρυττοῦ. Ἐν αὐτῷ ἐδέχθη τὸ Διπλωματικὸν Σῶμα, τοὺς Ὀρησκευτικούς Ἀρχηγούς καὶ τοὺς Προέχοντας τῶν Μουσουλμανικῶν καὶ Χριστιανικῶν Κοινοτήτων καὶ πλῆ-

θος επίσκεπτών. 'Ο Μακ. Πατριάρχης κατά την επιστροφήν του εις 'Αντιόχειαν έπεσκέφθη την Τρίπολιν και την 'Ιερατικήν Σχολήν του Μπελεμενίου.

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

'Ο Πάπας 'Ιωάννης ΚΓ' έν τή βασιλικήν του 'Αγίου Πέτρου επί τή λήξει τής πρώτης περιόδου τών έργασιών τής Β' έν Βατικανώ Ρωμαιοκαθολικής Συνόδου έτόνισε μεταξύ άλλων τά έξής: «Θά συνεχίσωμεν τήν δραστηριότητά μας έν τή άμοιβαία ένώσει τών προσευχών και τών θελήσεων. 'Η συνέχισις τής δραστηριότητος άποδεικνύεται έκ τής ίδρύσεως νέας έπιτροπής, άποτελουμένης έκ μελών του 'Ιερού Κολλεγίου και τής 'Ιεραρχίας και έκπροσωπούσης τήν παγκόσμιον 'Εκκλησίαν. Καθήκον τής έπιτροπής είναι νά παρακολουθή και νά κατεύθυνη τήν έργασίαν κατά τούς έννέα τούτους μήνας και παραλήλως πρός τās έργασίας τών λοιπών συνοδικών έπιτροπών νά θέση τās άσφαλείς βάσεις αίσίας λήξεως τής οικουμενικής συνόδου. Κατά τούς προσεχείς λοιπόν μήνας, κατά τούς όποιους άναστέλλεται ή λειτουργία τών κατά κυριολεξίαν συνεδριών τής συνόδου, ή σύνοδος συνεχίζεται. 'Εκαστος έπίσκοπος, παρά τās άπαιτήσεις τής διοικήσεως του ποιμνίου του, θά συνεχίση νά μελετᾷ κατά βάθος τά εις τήν διάθεσίν του σχέδια, ώς και τά έν καιρώ τῶ δέοντι άποσταλησόμενα εις αυτόν. Μετά ταύτα θά συναντηθώμεν έκ νέου εις τήν Ρώμην, ώς τό έπιθυμοῦν όλοι οι πατέρες τής 'Εκκλησίας του Θεοῦ. 'Ο ρυθμός τής κατά τόν προσεχῆ Σεπτέμβριον συνεδρίας θά είναι άσφαλέστερος, άδιάλειπτος και ταχύτερος, ένεκα τής πείραι τής άποκτηθείσης κατά τούς δύο τούτους μήνας του 1962, και οὕτω έλπίζομεν, ότι θά 'Ιδωμεν τήν λήξιν τών έργασιών, πρός τήν όποιαν συγκλίνουν τά βλέμματα τών πιστών...»

—'Ο Πάπας 'Ιωάννης ΚΓ', παρά τήν έμφανισθεισαν ασθένειάν του, συνεχίζει τās πολλαπλās άσχολίας του, ήτοι τās ιδιαίτερας άκροάσεις, ώς και τήν διεκπεραίωσιν πολλών άλλων ζητημάτων.

ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΣ

'Εντός δέκα έτών αί προτεσταντικά 'Ιεραποστολικά άδελφότητες τής Γερμανίας ύπερεδιπλασίασαν τόν αριθμόν τών 'Ιεραποστόλων των εις τās χώρας του 'Εξωτερικού. 'Ενῶ πρὸ δέκα έτών ό αριθμός τών προτεσταντών γερμανών 'Ιεραποστόλων ήτο 499, σήμεραν άνέρχεται εις 1048.

—'Ο αριθμός τών φοιτητών τής Θεολογίας εις τά Πανεπιστήμια τής 'Ανατολικής Γερμανίας μειούται συνεχώς. 'Επί συνόλου 74.205 φοιτητών κατά τό έτος 1961 μόλις 549 παρηκολούθησαν μαθήματα εις τās προτεσταντικές Θεολογικές Σχολάς τών Πανεπιστημίων τής 'Ανατολικής Γερμανίας. 'Η μείωσις όφείλεται εις τήν προπαγάνδαν, ήτις διεξάγεται υπό τών κομμουνιστών συνεχώς ένάντιον τής έπίδόσεως τών νέων εις τήν ύπηρεσίαν τής 'Εκκλησίας. 'Εν τῶ μεταξύ αί Προτεσταντικά και 'Εκκλησιαί τής 'Ανατολικής Γερμανίας χρησιμοποιοῦν εύσεβείς νέους διά τήν έκκλησιαστικήν διακονίαν, έστω και άνεν τυπικού άκαδημαϊκού θεολογικού καταρτισμοῦ.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Εις τό Ρίον 'Ιανθίρον άντιπρόσωποι ένοριών 'Ορθόδοξων, Ρωμαιοκαθολικών και Διαμαρτυρομένων ώργάνωσαν συγκέντρωσιν, διά νά συζητήσουν τά σημεία έπαφής πρὸς άλλήλους.

—'Η όμοσπονδία τών Προτεσταντικών θεολογικών 'Ιεροσπουδαστηρίων ώργάνωσεν εις τήν περιοχήν του Σάο

Πάολο έτος μελετών τής 'Ρωμαιοκαθολικής 'Εκκλησίας. Διά τούτο από τής 5ης μέχρι τής 9ης του παρελθόντος Νοεμβρίου έγένετο συμπόσιον τών Καθηγητών τών προτεσταντικών 'Ιεροσπουδαστηρίων τής Βραζιλίας, του όποιου μετέσχον και Δομινικανοί Ρωμαιοκαθολικοί, οίτινες παρουσίασαν έκθεσιν περι τής Ρωμαιοκαθολικής 'Εκκλησίας. 'Ωσαύτως έτερα θέματα άνεπτύχθησαν υπό Διαμαρτυρομένων Καθηγητών. Αί έργασίαι του συμποσίου θά δημοσιευθοῦν και θά διαδοθοῦν εις πάσας τās προτεσταντικές όμολογίας τής Βραζιλίας.

ΔΙΑΦΟΡΑ

'Η Σουδανική Κυβέρνησις διά νόμου έπέβαλε νέους περιορισμούς εις τήν δρᾶσιν τών χριστιανών 'Ιεραποστόλων εις τήν Μουσουλμανικήν αὐτήν χώραν, εις τήν όποιαν ύπάρχουν μόλις 95.000 Χριστιανοί επί πληθυσμοῦ 11.390.000.

—Κατά τό παρελθόν έτος ή 'Αμερικανική Βιβλική 'Εταιρεία διένειμε 24 εκατομμύρια άντιτύπων τής 'Αγίας Γραφής και τμημάτων αὐτῆς εις 100 διαφόρους χώρας.

—Προσφάτως άντιπροσωπεία χριστιανών ήγετών τής 'Ιαπωνίας έπεσκέφθη τήν Κορέαν. 'Ητο ή πρώτη όμως 'Ιαπωνίων Χριστιανών, εις τούς όποιους έπετράπη ή είσοδος εις Κορέαν μετά τόν δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον. Σκοπός τής επισκέψεως ήτο ή συνεργασία μεταξύ τών διαφόρων 'Εκκλησιών.

—'Ο γνωστός 'Ολλανδός θεολόγος Dr. Thiessenhaus, όστις επί πολλά έτη διετέλεσεν 'Ιεραπόστολος, ύπεστήριξεν έσχάτως, ότι οι 'Ιερ. π. στ. λ.οι πρέπει νά φέρουν ένδυμασίαν με εύφρόσυνα χρώματα. 'Η μέλαινα ένδυμασία, ώς λέγει, δίδει εις τόν Χριστιανισμόν ένα καταθλιπτικόν χαρακτήρα και άποκρούεται υπό τών Ιθαγενών ως χρώμα τής λύπης. 'Ωσαύτως οι έν Εύρώπη Χριστιανοί, προσθέτει, θά πρέπει νά φροντίζουν, ώστε οι 'Ιερείς των νά περιβάλλωνται με εύφρόσυνα χρώματα, «διότι οι χριστιανοί είναι κατ' ουσίαν άνθρωποι τής χαρᾶς».

—Τό προτεσταντικόν 'Ιεραποστολικόν φίλμ «'Η Μαδαγασκάρη εις τό τέλος του κόσμου» διεκρίθη εις τήν 4ην Διεθνή συνάντησιν τής «Fraternité chrétienne pour le cinéma missionnaire», ήτις άποτελεί μίαν ρωμαιοκαθολικήν ώργάνωσιν.

—'Εν τή συγχρόνῳ άγγλική μεταφράσει τής Παλαιᾶς Διαθήκης, ήτις θά δημοσιευθῆ τό έτος 1966, δέν θά ύπάρχη ή λέξις «λέπρα». 'Ο καθηγητής του Πανεπιστημίου τής 'Οξφόρδης G. B. Driver εξήγησεν, ότι ή λέξις αὐτή έχει μεταβάλλει σημασίαν, διότι ή έν τή Βίβλῳ σημειουμένη ως λέπρα ασθένεια σήμεραν είναι γνωστή ως ψωρίασις. 'Ωσαύτως ό 'Ιατρικός σύμβουλος τής άμερικανικής 'Ιεραποστολῆς τών λεπρών εκπροσωπεύ τήν άποψιν, ότι είναι «Ιστορικῶς, Ιατρικῶς και έξηγητικῶς» έσφαλμένον νά χαρακτηρίζεται άκόμη σήμεραν ή ασθένεια αὐτή ως λέπρα.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΣΑΜΟΥ ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ

ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ

ΤΟΜΟΙ 1 — 5

ΕΚΔΑΣΤΗ ΣΕΙΡΑ ΔΡΧ. 300

Πωλοῦνται εις τὰ Βιβλιοπωλεία και εις τὰ Γραφεία μας, άποστέλλονται δέ και ταχυδρομικῶς, έλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ίερά Μητρόπολις Φθιώτιδος

Χηρευούσης τής θέσεως τακτικού έφημερίου τής ένορίας Πιτσιού προσακούονται οί βουλόμενοι νά καταλάβωσι ταύτην και έχοντες τά ύπό του άρθρου 47 του Α.Ν.2200 «περί Ίερών Ναών και Έφημερίων», ώς έτροποποιήθη διά του άρθρου 2 του Α.Ν.807/45, όριζόμενα προσόντα, όπως έντός μηνός από τής δημοσίευσως τής παρούσης εις τό περιοδικόν «Έκκλησία» ύποβάλωσιν εις τά Γραφεία τής Ίεράς Μητροπόλεως Φθιώτιδος τά ύπό του άρθρου 43 του Α.Ν.2200/40 προβλεπόμενα πιστοποιητικά μετά σχετικής αίτήσεώς των.

Έν Λαμία τή 10η Ιανουαρίου 1963.

† Ό Φθιώτιδος Δ α μ α σ κ η ν ό ς.

Ίερά Μητρόπολις Χίου

Έχοντες ύπ' όψιν ότι ούδεις έχων ύπό του άρθρου 47 παράγρ. 1 έδαφ. β' του Α.Ν. 2200/1940 «περί Ίερών Ναών και Έφημερίων» όριζόμενα προσόντα, ύπέβαλεν αίτησιν ύποψηφιότητος διά τήν κατάληψιν τής χηρευούσης θέσεως έφημερίου του Ίεροϋ Ναοϋ Μεταμορφώσεως Σωτήρος Χριστοϋ (Βαρβασιού) του Δήμου Χίου, καλούμεν τούς έχοντας τά ύπό του άρθρου 47 παράγρ. 1 έδαφ. γ' του ίδιου ώς άνω νόμου όριζόμενα προσόντα και βουλομένους ίνα καταλάβωσιν τήν ώς άνω έφημεριακήν θέσιν, όπως έντός προθεσμίας μηνός ύποβάλωσιν τά άπαιτούμενα δικαιολογητικά προκειμένου νά προβώμεν εις τήν άνακηρύξιν αϋτών ώς ύποψηφίων.

Έν Χίω τή 15η Ιανουαρίου 1963

† Ό Μυτιλήνης Ί ε λ α κ ω β ο ς

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Άρχιμ. Ίερωνύμου Ί. Κοτσώνη Δ.Θ., Καθηγητοϋ του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης: Εϋλαβικόν Άφιέρωμα (Τέσσαρες λόγοι και ένα σχεδιάσμα). Έν Άθήναις 1962. Σελ. 43.

Παναγ. Ί. Μπρατσιώτου, άκαδημαϊκού: Δημ. Σίμου Μπαλάνος. Ή προσωπικότης και τό έπιστημονικόν και κοινωνικόν έργο του. Πρακτικά τής Άκαδημίας Άθηνών, έτος 1962, τόμος 37ος. Έν Άθήναις, 1962. Σελ. 151-169.

Κ.Ι. Δεδούπουλου, Οί άνθρωποι και τά όράματα. Δοκίμια και μελέται, δημοσιευθεΐσαι εις διάφορα περιοδικά και έφημερίδας. Έκδοτικός Οίκος Άλεξ. και Ε. Παπαδημητρίου. Άθήναι 1962.

Ίω. Ν. Φραγκούλα Δ.Θ., Διευθυντοϋ του Άνωτέρου Έκκλησιαστικού Φροντιστηρίου Θεσσαλονίκης: Τό Άνωτερον Έκκλησιαστικόν Φροντιστήριον Θεσσαλονίκης (1947-1962). Θεσσαλονίκη 1962. Σελ. 21.

Κ.Θ. Δημαρτά: Φροντισματα. Πρώτο μέρος. Άπό τήν Άναγέννηση στον Διαφωτισμό. Άθήνα 1962. Σελ. 110.

Πέτρου Δ. Χριστοδουλιά, άρχιμανδρίτου: Ό γάμος λιμάνι ή ναάγιο. Έκδοσις Άδελφότητος Θεολόγων ή «Ζωή». Άθήναι 1963. Σελ. 173.

«Ό σύγχρονος άνθρωπος και ή έξομολόγησις». Έκδοσις Άδελφότητος Θεολόγων ή «Ζωή». Άθήναι 1963. Σελ. 95.

Φώτη Κόντογλου, Έργα. Α'. Τό Άιβαλί, ή πατρίδα μου. Έκδοτικός Οίκος «Άστήρ» Άλ. και Ε. Παπαδημητρίου. Άθήναι 1962. Σελ. 331.

Τοϋ αϋτοϋ, Έργα. Β'. Άδάμαστες ψυχές. Έκδοτικός Οίκος «Άστήρ», Άλ. και Ε. Παπαδημητρίου. Άθήναι 1962. Σελ. 368.

Άρχιμ. Διονυσίου Κυράτσου, Πρωτοσυγκέλλου τής Ίεράς Μητροπόλεως Έδέσσης και Πέλλης, Ή άγιόζουσα Έκκλησία. Έν Έδέσση 1962. Σελ. 119.

Ένοριακόν Προσκυνηματικόν Άφιέρωμα επί τής σεπτή μνήμη του Άγίου Σπυριδωνος πολιούχου Πειραιώς. Έκδοσις Ί. Καθεδρικού Ναοϋ Άγ. Σπυριδωνος Πειραιώς. 12 Δεκεμβρίου 1962. Σελ. 23.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Δ. Ν. Κατσή, διδάκτορας τών Μαθηματικών και έπιμελητοϋ του Έργαστηρίου Άστρονομίας του Πανεπιστημίου Άθηνών. Τά ήμερολόγια και ό Κανών του Πάσχα. Άθήναι 1959. Σελ. 79.

Τό ζήτημα του ήμερολογίου, ζήτημα παγκοσμίου διαφέροντος, διηυθετήθη μεν προσωρινώς παρ' ήμιν πρό 40 ετών, δέν παύει δ' όμως νά άπασχολή όχι μόνον τας Έκκλησίας, αλλά και τά Κρότη και τήν έπιστήμην, ούτως ώστε νά μη είναι ούτε άκαιρος ούτε άσκοπος ή δημοσίευσις μιās καθαρώς έπιστημονικής εργασίας περι αϋτοϋ, οία είναι και ή μετά χειρας μελέτη του κ. Δ. Κατσή. Ή πραγματεία αϋτη, άποτελείται εκ τής εισαγωγής και τεσσάρων κεφαλαίων εν τοις όποίοις εξετάζονται τά ήλιακά ήμερολόγια (σ. 9-34), τό σεληνιακόν (σ. 35-46), ή έορτή του Πάσχα (σ. 47-53) και εν τώ τελευταίω κεφ. παρατίθενται 16 διαφωτιστικοί πίνακες και βιβλιογραφία (σ. 57-71). Ή μελέτη αϋτη συντεταγμένη μετ' άκριβούς γνώσεως τών πραγμάτων, συμπεριλαμβανομένης και τής εκκλησιαστικής πλευράς, αναγινώσεται εν τώ συνόλω της μετά διαφέροντος, και ύπό εκείνων οίτινες δέν ένασμενίζουσι πολύ εις τό πλήθος τών αριθμών και τών μαθηματικών ύπολογισμών. Εκ τής μελέτης ταύτης ό φιλομαθής αναγνώστης πληροφορεΐται πρὸς τοις άλλοις, και ότι τό Γρηγοριανόν ήμερολόγιον ύπερτερών μεν κατά τήν άκριβειαν του Ίουλιανού, ύπολείπεται δ' όμως και αϋτοϋ του Περσικού, και ότι ύπό του Πανορθόδοξου συνεδρίου τής Κωνσταντινουπόλεως, του συγκληθέντος ύπό του Οικουμενικού Πατριαρχείου εν έτει 1923, είχε προταθῆ αξιουσπούδαστος μεταρρύθμισις του Ήμερολογίου τελειότερα άλλων προταθεισών κατά καιρούς και προτεινομένων και νϋν ύπό τών διαφόρων έπιστημόνων.

Π. Ι. ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΗΣ

«ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Έκδιδόμενον κατά δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ό Άθηνών και πάσης Έλλάδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ό Καλαβρύτων και Αιγιαλείας ΓΕΩΡΓΙΟΣ
† Ό Μονεμβασίας και Σπάρτης ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ναών Άρχιεπισκοπής Άθηνών:
Άρχ. 50, 75, 100 ετησίως.
Λοιπών Ναών Έπικρατείας: Άρχ. 30 ετησίως.
Έξωτερικού: δολάρια 3.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θεοδοσίου Σπεράντσα, Εΐθε νά κατανοηθῆ.

Έόρτια Γράμματα.

Σάββα Άγουριδίου, Καθηγητοϋ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Τί είναι Θεολογία; (Συνέχεια).

Άρχιμ. Ί. Α. Παπαδοπούλου, Τό άναμορφωτικόν κήρυγμα τών Τριών Ίεραρχών.

Παρατηρήσεων Στήλη.

Έκκλησιαστικά Χρονικά.

Προκηρύξεις έκλογής ιερέων.

Βιβλιογραφία.

Βιβλιοκρισία ύπό καθηγητοϋ κ. Π. Ι. Μπρατσιώτου.

Έκ του Τυπογραφείου τής Άποστολικής Διακονίας, Ίασίου 1 (Μονή Πετράκη). Τηλ. 710.734.